



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

בעניין:

ישראל שירן

התובע

נגד

מדינת ישראל משרד החינוך

הנתבעת

**ב"כ התובע: עו"ד משה בר
ב"כ הנתבעת: עו"ד מוחמד חאג' יחיא, פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)**

פסק דין

1. התובע הוא מורה ומנחה על פי "שיטת ברקאי", אשר עניינה יובהר בהמשך. בתביעה אותה הגיש בתיק זה נגד הנתבעת טוען התובע, כי משרד החינוך ואחדים מעובדיו מנעו ממנו, שלא כדיון, לעבוד כמורה וכמנחה לפי שיטת ברקאי בבית הספר הממלכתי-דתי מוריה-ברקאי בחיפה. לטענת התובע, כתוצאה מכך נגרמו לו נזקים כספיים ניכרים אותם הוא תובע בתביעה זו.

העובדות

2. "שיטת ברקאי" היא שיטה ללימודים תורניים שפותחה על ידי הרב דן בארי. השיטה מיושמת במספר מסגרות חינוכיות במתכונות שונות. בסוף שנות ה-90 של המאה הקודמת הורים לילדים בעיר חיפה, אשר ביקשו כי ילדיהם יתחנכו בשיטת ברקאי במסגרת בתי הספר הממלכתיים-דתיים, יזמו את הקמתו של בית הספר מוריה-ברקאי בחיפה. בית הספר מוריה-ברקאי הוא בית ספר רשמי השייך למשרד החינוך. מנהלו ומרבית מוריו הועסקו ומועסקים על-ידי משרד החינוך. בצד תכנית הלימודים הרגילה ובכפוף להתאמות שנעשות, מתחנכים הילדים בבית ספר זה על פי שיטת ברקאי, המופעלת בבית הספר



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

כ"תכנית לימודים נוספת" – תל"ן – כמשמעותו של מושג זה בתקנות חינוך ממלכתי (תכנית השלמה ותכנית נוספת), התשי"ד-1953. הפעלת תכנית ברקאי בבית הספר מוריה-ברקאי נעשית תוך מעורבות רבה ופעילה של ההורים, ובמימונם. מר דורון לדווין, שהיה יו"ר ועד ההורים בחלק מהתקופה הרלבנטית לתביעה זו, מסר בעדותו, כי "בית הספר למרות שהוא ממלכתי דתי רגיל, מתחילת הדרך ההורים פנו למשרד החינוך וביקשו לפתור את הצורך לקבל חינוך תורני יותר ורצינו מאד לעשות זאת במסגרת החינוך הממלכתי ולא לפתוח משהו פרטי מתוך האמונה של הציבור שלנו לפעול דווקא בתוך המסגרות הממלכתיות כמה שניתן. רצינו שהמענה שבית הספר ייתן יהיה גם למעוטי יכולת" (עמוד 15 לפרוטוקול).

3. התובע הוא, כאמור, מורה ומנחה על פי שיטת ברקאי. הוא הוכשר על ידי מפתח השיטה, הרב דן בארי, ולדבריו הוא אחד המומחים הבודדים בארץ להנחלתה של תכנית זו במוסדות החינוך. לדבריו, הוא משמש מאז שנת 1990 כאיש חינוך במסגרת תכנית זו.

4. בין השנים 1990 ל-1999 שימש התובע כמחנך, כסגן מנהל וכחבר הנהלה בבית הספר הממלכתי-דתי "אורות עציון" באפרת. במשך שנתיים מתוך שנות עבודתו בבית הספר "אורות עציון", הועסק התובע על-ידי משרד החינוך.

5. בחודש ספטמבר 1999 התחיל התובע לעבוד בבית הספר מוריה-ברקאי בחיפה, מטעמים של ההורים ובמימונם המלא. התובע הועסק כמנהל חינוכי וכמרכז "תכנית ברקאי". לדבריו, הגדרת תפקידו בשנת 1999 נקבעה על-ידי מר יעקב ויזל, מנהל החינוך הממלכתי-דתי במחוז חיפה מטעם משרד החינוך.

6. בחודש אוקטובר 2000 כתב התובע מסמך בו הביע את דעתו לגבי ההוראה שניתנה על ידי משרד החינוך לקיים עצרות זיכרון ולשוחח עם התלמידים על מורשתו של ראש הממשלה לשעבר, מר יצחק רבין ז"ל. המכתב הגיע לאמצעי התקשורת ולגורמי משרד החינוך, והוא זכה לתהודה ציבורית רחבה. ביום 5.11.00 הושעה התובע על-ידי משרד החינוך מעבודתו לאתרו. בתגובה לכך פנה התובע בעתירה לבית המשפט הגבוה לצדק בה התבקש בית המשפט להורות על ביטול ההשעיה. ביום 14.11.00, תשעה ימים לאחר שהושעה - ההשעיה בוטלה. בעקבות כך משך התובע את עתירתו. התובע חזר לעבודתו בבית הספר מוריה-ברקאי והוא המשיך לעבוד בבית ספר זה עד לסוף שנת הלימודים (2001). לאחר תום שנת



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

- הלימודים עזב התובע את בית הספר מוריה-ברקאי וחזר לעבוד במשך 3 שנים בבית הספר "אורות עציון" באפרת, כמחנך וכחבר הנהלת בית הספר.
7. כאמור, התובע סבר כי השעייתו מהעבודה נעשתה שלא כדין, ועל כן בשנת 2001 הוא הגיש נגד משרד החינוך ואחדים מעובדיו תביעה כספית לבית משפט השלום בירושלים. התביעה התבררה בפני כב' השופט דוד מינץ (ת"א 10451/01). ביום 4.1.04 ניתן פסק הדין בתביעה האמורה, בגדרו קיבל בית המשפט, בחלקה, את תביעתו של התובע ופסק לזכותו פיצוי בסכום של 40,000 ₪ וכן הוצאות משפט בסך 7,500 ₪ בתוספת מע"מ.
8. כפי שציינתי, התובע עזב את בית הספר מוריה-ברקאי בחיפה בשנת 2001. לאחר עזיבתו הופעלה תכנית ברקאי בבית ספר זה במשך מספר שנים במתכונות שונות ובאמצעות אחרים. לדברי התובע, ההורים בבית הספר לא היו מרוצים מהאופן בו תכנית ברקאי הופעלה בבית הספר ולפיכך בחודש יוני 2007, או בסמוך לכך, היינו כ-6 שנים לאחר שעזב את בית הספר, פנו אליו נציגי ועד ההורים של התלמידים בבית הספר וביקשו ממנו כי יחזור לעבוד בבית הספר כמרכז תכנית ברקאי.
9. בעקבות פניית ועד ההורים אל התובע, נכרת ביום 21.6.07 הסכם העסקה בין ועד ההורים לבין התובע. בהסכם נאמר כי הוא "תחילתו של מתווה ארוך טווח", והוסכם בו כי התובע יעבוד בבית הספר לפחות 4 ימים בשבוע במשך 9 שעות בכל יום עבודה, וכי עלות שכרו של התובע ל-12 חודשים תעמוד על סך של 239,500 ₪ כולל מע"מ "וכל ההוצאות". סכום זה היה אמור להיות משולם לתובע על-ידי הורי התלמידים (נספח 3 לכתב ההגנה).
10. אין חולק על כך שהורי התלמידים והתובע לא שיתפו את משרד החינוך מראש על אודות המגעים שהתקיימו ביניהם, וכי דבר כריתתו של ההסכם בין ההורים לבין התובע הובא לידיעת משרד החינוך רק בדיעבד, כעובדה מוגמרת. ביום 11.7.07 שלח נציג ועד ההורים מכתב למנהל החינוך הממלכתי-דתי במחוז חיפה, מר יעקב ויזל, בו הודיע לו על ההסכם שנכרת. במכתבו ציין נציג הוועד, כי שמע בצער על פיטוריו של מי שהיה מנהל בית הספר באותה עת וציין, כי "באין מנהל ורב בית הספר בנמצא, נזעק ועד ההורים לסייע למשרד החינוך לשקם ולמצב את החינוך בבית ספרנו. לשם כך, שכר וועד ההורים את שירותיו של הרב ישראל שירן, אשר ניסיונו החינוכי הוכח בבית ספרנו, והננו מבקשים שמשרד החינוך ישתף פעולה על מנת ליצור שיתוף פעולה פורה בין כל הצדדים המבקשים את טובתו של



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

בית הספר". נציג ועד ההורים סיים את מכתבו בכך שאמר: "אבקש התייחסותך לנושא זה, על מנת שנוכל להתחיל לפעול בזמן לקראת שנה"ל הקרובה" (נספח 4 לכתב ההגנה).

11. מכתב נציג ועד ההורים לא התקבל בברכה על ידי משרד החינוך. ביום 15.7.07 שלח מר ויזל מכתב תשובה לנציג הוועד. במכתב זה כתב, כי "הסמכות למינוי מורים בעלי תפקידים אחרים בבית הספר, היא של משרד החינוך בלבד. כל מינוי בית ספרי הוא פדגוגי ובהתאם לנפשות הפועלות ולתכניות החינוכיות המאושרות על-ידי משה"ח. לפיכך, אין בסמכות ההורים להתחייב על קליטת בעלי תפקידים חוץ בית-ספריים ללא אישור מראש, של משרד החינוך. לאור ניסיון המחוז עם תפקודו והתנהלותו של מר ישראל שירן בעת היותו מחנך בביה"ס אין אנו מאשרים את קליטתו כרב ביי"ס. החינוך הדתי העוסק בשיבוץ רבני בתי ספר, ימנה את האדם המתאים לתפקיד בתיאום עם הנהלת ביה"ס והפיקוח" (נספח 5 לכתב ההגנה).

12. יצוין, שכפי שעולה ממכתבו של נציג ועד ההורים, בעת שנכתב המכתב לא היה לבית הספר מנהל. ואולם זמן מה לאחר כתיבת המכתב, בחודש אוגוסט של אותה שנה, מונה מר יצחק רונס כמנהל בית הספר, כך שביום 1.9.07, תחילת שנת הלימודים התשס"ח, היה לבית הספר מנהל. ובאשר לתכנית ברקאי - הרי שלדברי התובע, לאחר שמשרד החינוך דחה את בקשת ההורים להעסיק אותו, הגיע לבית הספר "ברגע האחרון" הרב עדי איצקוביץ, שהנחה את תכנית ברקאי בשנת הלימודים תשס"ח במתכונת מצומצמת (סעיף 66.4 לתצהיר התובע).

13. כאמור, במכתבו מיום 15.7.07 הודיע מר יעקב ויזל לוועד ההורים, כי מהטעמים שפורטו במכתבו הוחלט שלא לאשר את העסקתו של התובע בבית הספר. לאחר שפניות שנעשו על ידי באת כוחו דאז של התובע לשרת החינוך דאז ולגורמים נוספים במשרד החינוך לא נענו בחיוב, הגיש התובע עתירה מנהלית לבית המשפט לעניינים מנהליים בחיפה (עת"מ 4337/07), וזאת לאחר שעתירה שהגיש לבית המשפט הגבוה לצדק לא נענתה בשל קיומו של סעד חלופי (בג"צ 6908/07).

14. העתירה אותה הגיש התובע לבית המשפט לעניינים מנהליים בחיפה נדונה על ידי כבוד השופט רון שפירא, וביום 25.10.07 ניתן בה פסק-דין. תוצאת פסק הדין הייתה, כי בית המשפט לעניינים מנהליים דחה את העתירה וזאת לנוכח קביעתו של בית המשפט "כי הליך



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

ההתקשרות של העותר עם ועד הורי בית הספר לא היה תקין ובהתאם לנהלים". עם זאת ובצד זאת, בית המשפט המחוזי בחיפה קבע, כי לתובע הייתה מוקנית זכות להשמיע את טענותיו בטרם תינתן ההחלטה בעניינו, וכי זכות זו הופרה. בנסיבות אלה, הורה בית המשפט למשרד החינוך לבחון את בקשת ועד ההורים להתקשר עם התובע ולתת החלטה מנומקת, וזאת לאחר שתינתן לוועד ההורים, להנהלת בית הספר ולתובע האפשרות להשמיע את טענותיהם. לנוכח העובדה שמהטיעונים שהועלו בפניו עלה "כי קשרי העבודה בין העותר לבין הפיקוח במחוז חיפה אינם תקינים", קבע בית המשפט המחוזי בחיפה שהליך השימוע ובחינת הנושא ייעשו על ידי גורם מתאים במשרד החינוך, שאין לו משקעים וסכסוכים אישיים עם התובע (נספח 10 לכתב ההגנה).

15. בהתאם להחלטתו של בית המשפט לעניינים מנהליים בחיפה נערך ביום 19.11.07 הליך השימוע (נספח 14 לכתב ההגנה). ביום 12.12.07 ניתנה החלטתה של ועדת השימוע, בגדרה החליטה הוועדה שלא לאשר את העסקתו של התובע בבית הספר מוריה-ברקאי. בכל הנוגע למסמך שכתב התובע בעניין "מורשת רבין" קיבלה הוועדה את דבריו של התובע כי העניין התגלגל באופן שלא הייתה לו שליטה עליו, ובכל מקרה הוועדה התרשמה כי התובע "למד את הלקח ואין לו כוונה לחזור על מעשה מסוג זה". את החלטתה שלא לאשר את העסקתו של התובע בבית הספר נימקה הוועדה כך: "בבחינת שילובו של מר שירן כמורה ו/או כמורה בתפקיד הדרכה לשיטת ברקאי, אין מר שירן עומד בדרישות ההשכלה הפורמאליות המתבקשות מהתפקיד. עוד יצוין, כי מלכתחילה לא ניתן היה לשלב את מר שירן כעו"ה/עו"ה בתפקיד הדרכה בבית הספר במסגרת תל"ן ללא ההליך, שנקבע לכך בתקנות, שיוחדו לכך. אישור כזה לא התבקש ולכן אף העניין לא נבחן על ידי גורמי הפיקוח המוסמכים במחוז" (נספח 5 לתצהיר גבי יפה שלומאי).

16. התובע, וכן שורה של הורים לתלמידים בבית הספר, לא השלימו עם החלטת ועדת השימוע, ועל-כן הגישו עתירה מנהלית לבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים (עת"מ 8068/08). העתירה נדונה על-ידי סגן הנשיא דאז והנשיא היום, כבוד השופט דוד חשין. ביום 29.6.08 ניתן פסק-הדין בעתירה. בפרק הדיון בפסק הדין, בסעיף 24 לפסק הדין, אמר כבוד השופט חשין דברים אלה:

"כפי שראינו לעיל, לאחר שהוועדה קבעה כי אין מניעה להעסיק את העותר במערכת החינוך בשל "פרשת רבין", היא הוסיפה וקבעה כי אין להעסיקו בבית"ס מוריה-ברקאי בשל היותו חסר



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

הסמכה כמורה ומשום שהוא איננו נחוץ לביה"ס. מדובר בשני נימוקים שונים במהותם: בעוד הראשון הוא נימוק עקרוני, השני הוא תלוי-נסיבות. על כן, בעוד שיש להכריע בשאלת תקפותו של הנימוק הראשון, אין טעם לעסוק בשאלת נחיצותו של העותר, משמסתיימת שנת הלימודים התשס"ח. היה וייקבע כי על המשיבים להסיר את התנגדותם להעסקתו של העותר, שאלת נחיצותו של העותר בביה"ס מוריה-ברקאי או בביה"ס אחר בשנת הלימודים הבאה ובכל שנה שתבוא לאחריה, תלויה בנסיבות הזמן והמקום."

17. בהמשך פסק-הדין בחן כבוד השופט חשין את הנימוק הראשון מבין השניים אותם ציין, היינו קביעתה של ועדת השימוע בדבר אי-כשירותו של התובע. מסקנתו של כבוד השופט חשין הייתה שנימוק זה אינו יכול לעמוד. כבוד השופט חשין עמד בפסק דינו על כך שנימוק זה הועלה על ידי משרד החינוך לראשונה רק בהחלטת ועדת השימוע. מהטעמים אשר פורטו בהרחבה בפסק הדין קבע כבוד השופט חשין, כי "הנימוק העקרוני, לפיו לא ניתן להעסיק את העותר בבית הספר בשל כך שאין לו תעודת הוראה, הוא נימוק בלתי סביר בנסיבותיו של העותר" (סעיף 29 לפסק הדין). בהמשך קבע כבוד השופט חשין ש "קשה להימנע מן המסקנה כי הסיבה האמיתית לסירוב להעסיק את העותר קשורה ב"פרשת רבין". ברם משעה שוועדת השימוע דנה בנושא וקבעה כי "פרשת רבין אין בה כדי לפסול את העסקתו של העותר" יש להניח לעניין זה" (סעיף 32 לפסק הדין).

18. התוצאה של פסק הדין הייתה, שעתירתם של התובע ושל ההורים התקבלה ונקבע כי "ההחלטה שלא להעסיק את העותר מבוטלת".

עם זאת - ולעניין זה חשיבות לגבי התביעה שלפנינו - הרי שמהטעמים אותם בית המשפט פירט בפסק דינו כמובא לעיל, בית המשפט לא ראה לדון בנימוק השני וקבע, כי "הנימוק הנספ, זה של אי נחיצותו של העותר הוא, כאמור, נימוק תלוי זמן ומקום, ומשעה שנסתיימה שנת הלימודים, אין צורך להידרש אליו" (סעיף 30 לפסק הדין).

19. לאחר מתן פסק דינו של כבוד השופט חשין נכרת בין התובע לבין הורי התלמידים בבית הספר הסכם העסקה חדש. הדבר היה ביום 5.8.08. ההסכם החדש שנכרת בין התובע לבין



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

ההורים הוא הסכם מפורט. גם כאן, כמו בהסכם הקודם, הצהירו הצדדים להסכם כי "ההסכם הוא תחילתו של מתווה ארוך טווח...". בהסכם נקבע, כי התובע יועסק כמרכז תכנית ברקאי בבית הספר מוריה-ברקאי בחיפה, וכן כמנהל פדגוגי במסגרת כיתות א' ו-ב' בשכונת נווה שאנן (השייכים למוכר שאינו רשמי), במידה וחטיבה כזו תקום. בין הצדדים הוסכם, כי התובע יפעל בשתי המסגרות האלו לפחות 3 ימים בשבוע במשך 8 שעות עבודה בכל יום. שכרו של התובע לעשרה חודשי עבודה הועמד על סכום של 190,000 ₪ "כולל הוצאות נסיעה, מגורים וכו'" (נספח ד'2 לתצהיר התובע).

20. גם הפעם, כמו בפעם הקודמת, הורי התלמידים והתובע לא שיתפו את משרד החינוך מראש על אודות המגעים שהתקיימו ביניהם, ודבר כריתתו של ההסכם בין ההורים לבין התובע הובא לידיעת משרד החינוך רק בדיעבד, כעובדה מוגמרת. ביום 12.8.08 נשלח מכתב על ידי יו"ר ועד ההורים באותה עת, מר דורון לדווין, אל הגב' יפה שלומאי, מפקחת בית הספר מוריה-ברקאי, בו הודיע מר לדווין למפקחת על החלטת ועד ההורים להעסיק את התובע כמרכז תכנית ברקאי בבית הספר. במכתב זה כתב מר לדווין: "למען הסדר הטוב, הרינו להודיעכם כי בהתאם לפסק דינו של בית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים במסגרת עת"מ 8068/98 יועסק הרב ישראל שירן על ידי ועד הורי בית הספר מוריה-ברקאי במהלך שנה"ל תשס"ט, כמרכז תכנית ברקאי בבית הספר. למותר לציין כי הרב שירן, ככל המועסקים על ידי ועד הורי בית הספר, כפוף בעבודתו לפיקוחו הפדגוגי של משרד החינוך" (המכתב הוצג במהלך עדותו של מר לדווין).

21. ביום 17.8.08 שיגרה גב' שלומאי למר לדווין מכתב תשובה. במכתבה כתבה גב' שלומאי כי על פי ייעוץ משפטי שקיבלה, ולאחר שקראה את פסק הדין, לא עולה מפסק הדין כי יש לאפשר את עבודתו של התובע בבית הספר כמרכז תכנית ברקאי. גב' שלומאי הפנתה את מר לדווין לכך שבית המשפט לעניינים מנהליים קבע כי שאלת נחיצותו של התובע בבית הספר בשנת הלימודים הקרובה ואילך "תלויה בנסיבות הזמן והמקום". "לפיכך, לאור פסק הדין, אין המחוז מתנגד להעסקתו של מר שירן בבית הספר. ואולם, השאלה היא במה יעסוק ובאיזה היקף. מבחינת המצב בביה"ס מר שירן אינו יכול לעבוד כמרכז תכנית ברקאי, שכן במהלך השנים האחרונות אין תפקיד כזה בביה"ס ואין ההורים רשאים ליצור תפקיד כזה כיום. מר שירן יוכל לשמש בשנת הלימודים תשס"ט כמורה בתפקיד הדרכה / מדריך למורים בביה"ס להוראה בשיטת ברקאי, וזאת במימונם של ההורים (אינו מועסק על ידי משרד החינוך). לשאלת היקף העבודה על פי המצב בביה"ס ולאחר בירור שערכתי עם מנהל



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

ביה"ס, מר יצחק רונס, נדרש מורה בתפקיד הדרכה/מדריך לשיטת ברקאי בהיקף של 2 ימים בשבוע. לפיכך, מר שירן יוכל לעבוד, כאמור, בהיקף זה". (נספח 27 לכתב ההגנה).

22. העולה מן האמור הוא, שבעקבות פסק דינו של בית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים, משרד החינוך הודיע כי הוא מסיר את התנגדותו להעסקתו של התובע בבית הספר. ואולם, בין התובע וועד ההורים מחד, לבין משרד החינוך מאידך, התגלעה מחלוקת נוקבת בשאלת מתכונת העסקתו של התובע בבית הספר והיקף ההעסקה. יתרה מכך, בין הצדדים הייתה מחלוקת לגבי פרשנות פסק דינו של כבוד השופט חשין. בעוד שהתובע וועד ההורים סברו כי משמעות פסק הדין היא שעל משרד החינוך לאפשר את העסקתו של התובע במתכונת ובהיקף שנקבעו ביניהם, הרי שמשרד החינוך טען שאין הדבר כך, שכן בית המשפט קבע מפורשות כי "שאלת נחיצותו של העותר בביה"ס מוריה-ברקאי, או בבי"ס אחר בשנת הלימודים הבאה ובכל שנה שתבוא לאחריה, תלויה בנסיבות הזמן והמקום".

23. עמדת התובע וההורים במחלוקת זו הייתה, כי התפקיד המיועד לתובע הוא תפקיד של "מרכז תכנית ברקאי בבית הספר". במסגרת תפקיד זה, כך טענו התובע וההורים, על התובע להנחות ולהדריך את כלל המורים בבית הספר; עליו להיכנס לכל הכיתות וללמד את התלמידים בכל הכיתות כפי הנדרש; על התובע לפעול בכינוסים בית ספריים על-מנת לתרום לאווירה החינוכית הבית ספרית כנדרש ממרכז תכנית ברקאי; על התובע להיות מעורב בכינוסי הורים מטעם בית הספר, על מנת לחבר את ההורים למהלכים הבית ספריים הקשורים לתכנית ברקאי; על התובע להיות מעורב בהובלת מהלכים חינוכיים כלל בית ספריים לפי הנדרש. לשם ביצוע תפקיד זה, כך טענו התובע וההורים, על התובע להיות נוכח בבית הספר במשך שלושה ימים בשבוע (ראה מכתבם של יו"ר ועד ההורים מיום י"א בכסלו תשס"ט – 7.12.08).

24. מנגד סבר משרד החינוך, כפי שהדבר עולה ממכתבה מיום 17.8.08 של גבי שלומאי, כי תפקידו של התובע צריך להתמצות בתפקידי הדרכה למורים, ולשם כך נדרש היקף העסקה של יומיים בלבד. בין היתר סבר משרד החינוך, כי התובע לא יוכל לשמש כמורה של תלמידים וכי הוא יוכל להיכנס לכיתות רק בהסכמת המורה ובתיאום עם מנהל בית הספר, וזאת לצורך עריכת הדגמה למורים של אופן העברת השיעורים בשיטת ברקאי (ראה מכתבה מיום 3.12.08 של גבי שלומאי וכן סעיף 35 לתצהירו של מר רונס).



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

25. למען הנוחות, תכונה מתכונת ההעסקה בה דגלו התובע וההורים בבית הספר בשם: "המתכונת הרחבה", ואילו מתכונת ההעסקה בה דגל משרד החינוך תכונה בשם: "המתכונת הצרה".

26. ציינתי לעיל כי ביום 12.8.08 הודיע מר לדווין לגבי שלומאי כי ההורים החליטו להעסיק את התובע בבית הספר במתכונת הרחבה, וכי גבי שלומאי השיבה לו כי משרד החינוך אינו מתיר את העסקתו של התובע במתכונת הרחבה, אלא רק במתכונת הצרה. מחומר הראיות עולה, כי ביום 2.9.08, יום אחד לאחר תחילת שנת הלימודים, התקיימה בבית הספר פגישה בין הגבי יפה שלומאי המפקחת על בית הספר, מר יצחק רונס מנהל בית הספר, ונציגי ועד ההורים. באותה פגישה הובהר לנציגי ועד ההורים כי משרד החינוך יאפשר לתובע לעבוד בבית הספר רק במתכונת הצרה (סעיף 22 לתצהירו של מר רונס).

27. עוד עולה מחומר הראיות שהובא לפניי, כי הלכה למעשה קיבלו ההורים והתובע את "רוע הגזרה". הם אמנם סברו כי משמעות פסק דינו של כבוד השופט חשין היא שיש לאפשר לתובע לעבוד במתכונת הרחבה, והם האמינו והיו משוכנעים כי טובת העניין ובעיקר טובת הילדים מחייבים את העסקתו של התובע במתכונת הרחבה. עם זאת, בלית ברירה כך נראה, הסכימו ההורים והתובע למתכונת הצרה, מתוך תקווה כי "הזמן יעשה את שלו" ויתאפשר להם להרחיב את מתכונת העסקתו של התובע. במסגרת ההליך שלפניי טענו ההורים והתובע, כי מנהל בית הספר הסכים, ללא ידיעת הפיקוח ובניגוד לדעתו, לאפשר לתובע לעבוד במתכונת רחבה מזו בה דובר. אמר על כך מר לדווין בעדותו:

"ת. אחרי שהמכתב של גבי שלומאי הגיע שוחחתי שוב עם הרב רונס ואמרתי שהפיקוח מאפשר יומיים בשבוע ולא מאפשר כניסה של מר שירן בכיתות. רצינו לעשות הדברים בדרך של שלום ולהתחיל יומיים בשבוע כפי שהוצע לנו ושעם הזמן ייכנס לכיתות ונקבל מה שאנחנו רוצים ומר רונס הסכים לכך. ב- 1.9 כך הייתה ההבנה בינינו לבין המנהל.

ש.כ.ה. האם המתכונת ב- 1.9 הייתה לפי המכתב של גבי שלומאי מיום 17.8?

ת. כן. עם כוונה מפורשת בינינו לבין המנהל.

ש.כ.ה. מה שמשמע זה שאתם בעצם קיבלתם את המתכונת שעמדה עליה גבי שמאי?



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

ת. כן. עם כוונה ורצון טוב של הצדדים

ש. ומה קרה?

ת. בפועל ניתן גם היום השלישי לתקופה קצרה. הרב שירן נכנס לחלק מהכיתות וכשזה נודע בפיקוח הוא ננזף. במקביל. הבעיות של מנהל רב לפי הבנתי הפכו להיות גורם משמעותי כלומר, בתוך האווירה הכוללת הכוללת התנגדות הוא הרגיש שהמקום שלו כמנהל נפגע. אני סבור שהדברים היו נפתרים, אילו הייתה השתלבות מלאה.

לשאלות בית-משפט: האם הבנתי נכון שהוחלט בהסכמה שכל הנוגעים בדבר להתחיל להעסיק את התובע ב 1.9- במתכונת העסקה שעולה במכתבה של הגב' שלומיין, עם איזה שהיא מחשבה שיהיה קירוב בין הלבבות והיקף העסקה של התובע יגדל? תשובתי: נכון.

האם אני מבין שהלכה למעשה באמת היקף העסקה גדל מיומיים בשבוע הוא עבר לשלושה ימים בשבוע, ואפילו נכנס לכיתות? אני עונה שנכון.

האם אני מבין שמה שגרם עכשיו בשלב כלשהו להערכת היחסים ואיזה שהוא קונפליקט שנוצר בין התובע לבין מנהל בית הספר, על רקע התחושה של מנהל בית הספר שמעמדו כמנהל נפגע כתוצאה מהדומיננטיות של התובע? אני משיב: הדבר הראשון שגרם להערכות של היחסים הייתה התנגדות של משרד החינוך.

אבל אדוני אמר שהוסף יום שלישי ונכנס לכיתה ואני משיב: לא בהסכמת משרד החינוך ולא של המנהל, הוא ננזף על ידי משרד החינוך לא לאפשר לו להיכנס לכיתות ורק יומיים בשבוע.

מה שאדוני אומר כרגע, שבעצם אחרי שמנהל בית הספר, חרג ממתכונת העסקה של גב' שלומיין וכאשר הדבר נודע לפיקוח, הם נזפו בו והחליטו להחזיר את המתכונת? אני משיב נכון. הוא עשה מתוך רצון טוב ומערכת יחסים טובה ביננו" (עמוד 25-26 לפרוטוקול).



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

28. שנת הלימודים יצאה לדרך, וממכלול חומר הראיות שהובא בפניי עולה, כי החודשים הבאים התאפיינו במחלוקת ובמתח שהלכו והעצימו, בין התובע וההורים מצד אחד, לבין משרד החינוך מצד שני, לגבי מתכונת העסקתו של התובע בבית הספר ואף לגבי אופן התנהלותו של התובע בבית הספר. על חלקה של ההתכתבות הענפה שהתקיימה במהלך תקופה זו בין הגורמים השונים אעמוד בהמשך. בשלב זה אסתפק בכך שאסכם ואומר, כי משרד החינוך עמד על כך שהתובע יועסק בבית הספר רק במתכונת הצרה, והוא דחה את בקשות התובע וההורים כי יעבוד במתכונת הרחבה. במצב דברים זה הגיעו הורי התלמידים למסקנה כי לנוכח העובדה שמשרד החינוך אינו מאפשר את העסקתו של התובע במתכונת בה ההורים ביקשו להעסיק אותו, אין הם רואים עוד אפשרות להעסיק את התובע בבית הספר. זאת, בין היתר, לנוכח העובדה שעלות שכרו של התובע נפלה על כתפי ההורים. בנסיבות אלה הודיעו ההורים לתובע ביום 17.1.09, כי הם החליטו להפסיק את ההתקשרות עמו. וכך נכתב במכתבו של יו"ר ועד ההורים לתובע:

"... על פי ההסכם שנחתם בינך לבין יו"ר ועד הורי בית הספר היוצא מיום 05/08/08, היית אמור ליתן את שירותיך כמרכז תוכנית ברקאי בבית הספר, שלושה ימים בשבוע, שמונה שעות ביום... מתחילת השנה, נבצר ממך ע"י הנהלת בית הספר וע"י גורמים במשרד החינוך, ליתן את שירותיך כראוי וזאת הן לעניין היקף משרתך והן לעניין מהות עבודתך בפועל... חרף פניות חוזרות ונשנות מועד ההורים וממך למנהל בית הספר ופניה רשמית מועד ההורים למפקחת משרד החינוך בנדון, לא התקבל מענה ענייני מהגורמים האמורים כלל... לכן ולצערנו, אנחנו נאלצים לסיים את ההתקשרות ביננו באופן מיידי בשל אי מתן תמורה מצד על פי ההסכם שביננו... בהזדמנות זו, נציין כי למרות ההתנגדויות בהן נתקלת, מטעם הגורמים הנ"ל, במהלך החודשים האחרונים, ביצעת את תפקידך במסירות נפש, בהשקעה ובמקצועיות רבה ואין לנו כל טענה בהקשר זה... היה והגורמים המונעים האמורים יאפשרו באופן רשמי ובכתב את ביצוע עבודתך על פי התנאים שסוכם ביננו, תתחדש ההתקשרות בינך לבין ועד ההורים, במידה ויתאפשר אז הדבר מבחינתך" (נספח כד' לתצהיר התובע; נספח 23 לתצהיר מר רונס).

29. יצוין, כי מעדותו של מר לדווין עולה, כי בקרב ההורים היו דעות שונות לגבי הפסקת העסקתו של התובע. וכך הוא אמר בעדותו:

"אכן ניסינו לפעול במתכונת של משרד החינוך, ומאחר וההורים משלמים סכום גבוה של כסף מתוך צפייה לתוצאות, ראינו שילוב פעולה



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

עם הרב שירן שהמתכונת לא מאפשרת להשיג את התוצאות של בית הספר ולכן החלטנו להפסיק להעסיק את הרב שירן, אני תמכתי שהרב שירן יהיה יומיים בשבוע, אני באופן אישי שוועד ההורים קיבל החלטה שהמסגרת של יומיים לא מספקת ולא מצדיקה את הוצאת ההורים, אני באופן אישי, תמכתי או התנגדתי לסילוקו של הרב שירן מתוך הבנה שלפחות זוהי לפחות דריסת רגל שאולי בעתיד תאפשר התפתחות" (עמוד 28 לפרוטוקול).

30. לנוכח הודעת ועד ההורים בדבר סיום ההתקשרות בין ההורים לבין התובע, עזב התובע את בית הספר. ביום 19.1.09, עם עזיבתו את בית הספר, שיגר התובע מכתב לתלמידים (נספח 24 לתצהיר התובע), וכן מכתב לצוות המורים בבית הספר ולהורי התלמידים (נספח 25 לתצהיר התובע). במכתב האחרון פירט התובע בפני המורים וההורים את נסיבות עזיבתו, והטיל את האחריות לכך על מנהל בית הספר, מר רונס, ועל גורמים במשרד החינוך. וכך, בין היתר, כתב התובע במכתבו:

"... בחודש יולי 2008 נחתם עימי הסכם עבודה על לפחות 3 ימי עבודה בשבוע ובהגדרת התפקיד הכוללת תחומי פעילות ומעורבות שונים (בכפופות למשרד החינוך ולמנהל בית הספר כמובן) ואילו הלכה למעשה – עד כה שהיתי בהוראת מנהל ביה"ס 2 ימים בלבד ובתפקיד מצומצם בתחומי הנחיית מורים ותו לא... ב-5 החודשים האחרונים נעשו נסיונות בלתי פוסקים מצד וועד ההורים והיו"ר שלו – מר מיכאל רביבו הן מול מנהל ביה"ס והן מול הפיקוח ליישב את עניין היקף עבודתי והגדרת תפקידי מבלי להיכנס לעימות משפטי נוסף... לצערי הרב ולמרות כל ניסיונותיי/נו לשמור על "שלום בית", לא צלחו הנסיונות – ומנהל ביה"ס (בתיאום ובגיבוי הפיקוח) לא אפשר לי עד עצם היום הזה לעבוד בהיקפים ובתפקיד הנדרש והמצופה ממני. עלי להדגיש כי הקפדתי בכל 5 החודשים האחרונים שלא לערב אתכם, צוות המורים במתרחש וכן לשמור כל העת על כבודו ומעמדו של מנהל בית הספר..."

... אלא שלמרות הכול הודיע לי ביום ה' האחרון יו"ר וועד ההורים כי מתוך אחריות ויושרה ציבורית ולאור המצב אין ביכולת ההורים יותר לשאת בנטל הכלכלי בעוד חלק ניכר מעבודתי לא מתבצע....

... עד כה כפי שציינתי קודם לכן קולי נדם ולא הסכמתי לשמוע או לשתף פעולה עם דיבורים בחדר המורים בנושא תפקודו של מנהל ביה"ס בענייני ובכלל, ואולם מעתה לאחר 5 חודשים של התייסרות (ופגיעה כאמור, בי, בתלמידים, ובאוכלוסיית ביה"ס) תיבדק ותתברר באופן יסודי חלקם של כל הנוגעים בדבר ובכלל מנהל ביה"ס שהרי ההוראה לבל אבוא לביה"ס יום נוסף וצמצום תחומי העשייה שלי והפגיעה בי נעשו/נאמרו לי/ עיי המנהל עצמו



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

וישירות מפיו. מעתה המערכה תהיה נתונה בין כותלי בית המשפט ולא ויתור בכי זה על שום פרט או גורם ש"הביאני עד הלום" ואוי לאותה בושה!!!

31. למחרת היום, היינו ביום 20.1.09, שיגר מר רונס מכתב לתובע בו תיאר את הדברים מנקודת מבטו. במכתבו ציין מנהל בית הספר, כי ההתקשרות בין התובע לבין ההורים נעשתה ללא תיאום מוקדם עם הנהלת ביה"ס "וחמור מכך יש לציין שהיקף העסקתך ואו תחומי העסקתך לא תואמו עם הנהלת ביה"ס ולא הפיקוח על ביה"ס". לדברי מר רונס, הוא הסכים לשלב את התובע בהיקף המשרה ותחום העיסוק שנקבעו לו בתחילת השנה, והתובע הסכים לעבוד בתנאים אלה. מר רונס הוסיף ואמר, כי "ההחלטה החד צדדית על הפסקת עבודתך באמצע שנת הלימודים, מהשיקול שהיקף המשרה שנקבע לך ע"י ועד ההורים, אינו תואם את היקף המשרה בפועל היא חמורה ביותר, ומדגישה קודם לכל שלא טובת התלמידים וביה"ס לפניך אלא אינטרסים אישיים. כאמור מלכתחילה הובהר לך על ידי וע"י המפקחת של ביה"ס את היקף המשרה שאושרה לך ע"י הנהלת ביה"ס, אם הדבר לא תאם את ציפיותיך, טוב היה לו לא היית מתחיל כלל את עבודתך בבית הספר, ולא נוטש אותה באמצע שנת הלימודים". מר רונס סיים את מכתבו בכך שאמר: "ההחלטה על הפסקת עבודתך היא של ועד ההורים, ללא מעורבותי כלל וע"כ מוצע לך לחזור בכך ולהמשיך לתרום לביה"ס במסגרת שבה אתה מועסק עד כה" (נספח כד' לתצהיר התובע).

32. התובע לא נענה להצעת מנהל בית הספר לשוב לעבודה במתכונת הצרה. התובע צירף לתצהירו מכתב שכתבו חלק מההורים ליו"ר וועד ההורים בו הביעו ההורים נכונות להמשיך ולהעסיק את התובע ולו במתכונת הצרה תוך התאמה של שכר התובע, אלא שהדבר, כך מסתבר, לא הסתייע (נספח כה' לתצהיר התובע). ביום 24.2.09 שלח יו"ר ועד ההורים מכתב לתובע "לאור פניות הורים רבים אליי", בו ביקש כי התובע ישוב לעבוד כ"מנחה שיטת ברקאיי" בהיקף של 3 ימים בשבוע. אלא שמשרד החינוך לא אישר את העסקת התובע במתכונת זו (נספח כו' לתצהיר התובע).

33. יצויין, כי ביום 1.1.09, היינו עוד לפני הפסקת עבודתו של התובע על ידי ועד ההורים, הודיעה גבי שלומאי ליו"ר ועד ההורים, כי "באשר לתחומי הסמכות והיקף עבודתו של מר ישראל שירן, תזומן ישיבה אצל הגב' אסתי רוסט, מ"מ ראש מינהל החינוך הדת. בישיבה זו ניתנו תשובות עקרוניות ומעשיות בסוגיה זו" (נספח 18 לתצהיר גבי שלומאי). פגישה כזו לא התקיימה, וכאמור ביום 17.1.09 הודיעו ההורים לתובע על הפסקת ההתקשרות עימו.



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

לאחר הפסקת עבודתו של התובע שבה ועלתה ההצעה לקיים פגישה אצל גב' רוסט במשרד החינוך בירושלים. אלא שחברי הוועד לא ראו תועלת בקיום פגישה כזו שכן לטענתם נאמר להם מראש כי מטרת הפגישה היא להודיע להם שמתכונת ההעסקה שמשרד החינוך יתיר אותה היא אך ורק מתכונת ההעסקה הצרה, וזו בלבד (מכתבו מיום 2.3.09 של יו"ר ועד ההורים ומכתב התשובה מיום 8.3.09 של גב' שלומאי – נספחים 48 ו-49 לכתב ההגנה).

34. כפי שציינתי לעיל, ההורים כמו גם התובע, היו ועדיין בדעה כי בפסק דינו של בית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים (כבוד השופט חשין) נקבע כי על משרד החינוך להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה. בנסיבות אלה, ביום 23.3.09 פנו התובע וההורים לבית המשפט לעניינים מנהליים בבקשה לפי סעיף 6 לפקודת ביזיון בית המשפט. הבקשה הובאה בפני כבוד השופט חשין, אשר בהחלטתו מיום 4.5.09 הביע דעתו כי טענותיהם של התובע וההורים צריכות להתברר בהליך אזרחי ולא במסגרת הליך לפי פקודת ביזיון בית המשפט. לנוכח דברים אלה, הודיע ב"כ התובע וההורים כי הוא מושך את הבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט אותה הגיש בבית המשפט לעניינים מנהליים (נספח 52 לכתב ההגנה). מספר חודשים לאחר מכן, הגיש התובע את התביעה המונחת לפני.

תמצית טענות התובע

35. תמצית טענת התובע היא, כי התנהלותו של משרד החינוך ביחס אליו, לכל אורך הדרך, לא נבעה משיקולים ענייניים אלא משיקולים פסולים. בתחילה נבעה התנהלות משרד החינוך כלפיו מההשגות שהיו למשרד על המסמך אותו כתב התובע בעניין מורשת רבין. בהמשך הדרך התווספו לשיקול זה שיקולים פסולים נוספים שעניינם הרצון "להתחשבן" עם התובע על כך ש"העז" לנקוט נגד משרד החינוך במספר הליכים משפטיים, ואף "העז" לזכות בהם.

36. התובע טוען כי אותה התחשבות אישית נבעה בעיקר מגורמי הפיקוח, ובראשם מר יעקב ויזל. לכל אורך הדיון בתיק זה הדגיש התובע את העובדה, שמר ויזל לא הוזמן להעיד על ידי הנתבעת, הגם שלטענת התובע הוא דמות מפתח בפרשה זו. לטענת התובע, נוכחותו בבית הספר הייתה לרצונו של מנהל בית הספר, מר יצחק רונס, אשר בשלבים מסוימים אף נאות לאפשר לתובע לעבוד במתכונת רחבה יותר מזו לה הסכימו גורמי הפיקוח. אלא, שכאמור, גורמי הפיקוח הם שהציבו בפני התובע מחסומי סרק, ומר רונס נאלץ לציית להם, הגם שלטענת התובע, כאמור, נוכחותו בבית הספר הייתה לרצונו.



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

37. התובע טוען כי יש לדחות את טענות משרד החינוך על כך שההתקשרות של ההורים עמו, בשתי ההזדמנויות אותן ציינתי, נעשתה שלא כדין ושלא כמקובל. התובע אינו מכחיש כי משרד החינוך לא שותף במגעים שהתקיימו בינו לבין ההורים, וכי העובדה שההורים והתובע הגיעו להסכם הובאה לידיעת משרד החינוך רק בדיעבד. אלא שלטענת התובע, הלכה למעשה זוהי המציאות הנוהגת בכל רחבי הארץ כאשר מדובר בהעסקתם של אנשי חינוך חיצוניים במסגרת תכנית ברקאי, אשר מתאפיינת במעורבות רבה של ההורים המעסיקים ישירות את אנשי החינוך החיצוניים, ומממנים באופן מלא את העסקתם.
38. לטענת התובע, מתכונת ההעסקה הרחבה אשר הוסכמה בינו לבין ההורים, אינה חריגה. לטענתו, זו הייתה מתכונת העסקתו בעת שעבד בבית הספר מוריה ברקאי בין השנים 1999 ל-2000, ומתכונת זו נקבעה על-ידי מר יעקב ויזל עצמו (סעיף 19 לתצהירו). התובע ממשיך וטוען, כי הוא בהחלט ראה עצמו כפוף למנהל בית הספר ולמשרד החינוך, וכי דבר זה עולה בצורה ברורה הן מהסכם ההעסקה והן מההתכתבויות שהיו בין הצדדים במהלך התקופה.
39. כאמור, התובע טוען כי בית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים קבע שיש להעסיק אותו במתכונת ההעסקה הרחבה, ולכן משרד החינוך לא היה רשאי לדחות את בקשתו ואת בקשת ההורים בעניין זה. מכאן שלטענתו, יש כבר קביעה שיפוטית שהיא בבחינת "מעשה בית דין" לפחות לגבי שנת הלימודים תשס"ח.
40. את נזקיו הכספיים העמיד התובע, במסגרת הסיכומים, באופן הבא: **ראשית**, לטענת התובע מפסק דינו של כבוד השופט חשין עולה שלכל הפחות ההחלטה שלא להעסיקו בשנת תשס"ח הייתה פסולה, ולכן יש לפצות אותו במלוא התמורה השנתית שנקבעה בהסכם הראשון שנכרת בינו לבין ההורים, היינו בסכום של 239,500 ₪. **שנית**, לגבי שנת תשס"ט טוען התובע, כי השכר השנתי שנקבע בינו לבין ההורים בהסכם השני עמד על סכום של 190,000 ₪ שמתוכם שולם לתובע עד להפסקת עבודתו בחודש ינואר 2009, סכום של 76,000 ₪. לפיכך, ביחס לשנה זו טוען התובע שיש לפסוק לו את ההפרש, היינו סכום של 114,000 ₪. **שלישית**, ב"כ התובע טוען, כי הן מההסכמים שנכרתו בין התובע לבין ההורים והן מהעדויות שהובאו עולה, כי כוונת ההורים הייתה להעסיק את התובע למשך תקופה ארוכה, שהוערכה כתקופה של 10 שנים. בשים לב לכך שבהסכם ההתקשרות השני הועמד שכרו של התובע על סך של 190,000 ₪ לשנה ולנוכח העובדה שלמרות הקשיים הרבים בהם נתקל התובע במציאת מקום עבודה חלופי, עלה ועולה בידו להרוויח סכומים כאלה ואחרים, יש לטענת ב"כ התובע לפסוק לתובע סכום של 110,000 ₪ לכל שנה, עד לתום 10



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

השנים בהן צפויה הייתה ההתקשרות להתקיים. **רביעית**, לטענת התובע, לנוכח המצב הכלכלי הקשה אליו הוא נקלע בשל הפסקת עבודתו בבית הספר וחוסר יכולתו למצוא עבודה חלופית באותה רמת השתכרות, הוא נאלץ למכור דירה כדי להחזיר הלוואות שנטל, ונסיבות המכירה הביאו לידי כך שנגרם לו הפסד של 250,000 ₪. **וחמישית**, התובע טוען כי יש לפסוק לו פיצויי בגין עגמת הנפש שנגרמה לו, הייסורים וההשפלה שהיו מנת חלקו.

תמצית טענות הנתבעת

41. כאמור, הנתבעת דוחה את הטענה לפיה פסק דינו של כבוד השופט חשין חייב את משרד החינוך להעסיק את התובע במתכונת הרחבה. הנתבעת מפנה לדבריו של כבוד השופט חשין בפסק הדין לפיהם מתכונת העסקתו של התובע "תלויה בנסיבות הזמן והמקום".

42. הנתבעת גם דוחה את טענתו של התובע כי בהתנהלות משרד החינוך כלפיו היה המשרד מונחה על ידי שיקולים זרים. ראשית, הנתבעת מדגישה את העובדה שהן הסכם ההתקשרות הראשון והן הסכם ההתקשרות השני נעשו ללא שיתופו של משרד החינוך, ודבר קיומן של ההתקשרויות בין ההורים לבין התובע הובא לידיעת משרד החינוך רק בדיעבד, כעובדה מוגמרת. הנתבעת מציינת את העובדה שבית המשפט לעניינים מנהליים בחיפה (כבוד השופט שפירא) מתח ביקורת על עובדה זו, וזה היה הטעם לדחיית העתירה שהתובע וההורים הגישו. לטענת הנתבעת, למרות הביקורת של בית המשפט המחוזי בחיפה, הרי שלאחר מתן פסק דינו של בית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים (כבוד השופט חשין), שבו התובע וההורים להתנהל באותו אופן, בכך שהתקשרו ביניהם בהסכם חדש מבלי לשתף את משרד החינוך בדבר, ומבלי לבקש את אישורו וברכתו.

43. לטענת הנתבעת, הפרשה שלפנינו מעוררת שאלה עקרונית והשאלה היא, מיהו הגורם העומד בראש הפירמידה; האם גורם זה הוא משרד החינוך, כפי שהנתבעת טוענת, או שמא ההורים והמורים החיצוניים שנשכרו על ידם. בעניין זה כותבת גב' שלומאי בסעיף 31-30 לתצהירה:

"כאן המקום לציין, כי אין זה סביר ואין זה מתקבל על הדעת כי ההורים הם אלה אשר יקבעו למשרד מי ינהל את בית הספר, מי יקבע את התכנים הפדגוגיים שיועברו בבית הספר, מי יפקח על המורים בבית הספר, וחשוב מכל אין בידם של ההורים לקבוע את



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

אפיוניו ואת אורח חייו של בית הספר; אין מדובר בבית ספר מוכר שאינו רשמי – שגם שם בית ספר כאמור נתון לפיקוח מלא של משרד החינוך – אלא מדובר כאמור, בבית ספר ממלכתי רשמי שבעלותו ואחריותו המלאה והבלעדית של משרד החינוך... אין זה מתקבל על הדעת, שמסגרת הסכמית אשר נקבעה בין שני הצדדים כאשר משרד החינוך אינו אחד מהם, תכפיף את המשרד למסגרת זו בכך שהוא זה אשר יישא ב'עלות' ביצוע ההסכם; יש לחזור ולהעיר, כי עם כריתת ההסכם האמור, ההורים יחד עם מר שירן פעלו ללא כל תיאום וללא כל אישור מראש עם משרד החינוך, או מי מטעמו, ודאי לא עמי, כמתחייב מהם; בהתנהלותם זו, הם העדיפו לנהוג למעשה, באופן שבו הם 'מכתיבים' ו-'מנחיתים' על המשרד הסכמות שהשיגו ביניהם מבלי להותיר כל שיקול דעת למשרד החינוך למלא את תפקידו כמתחייב כדין; התנהלות שהיא לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי קלוקלת ומן הדין לדחותה".

44. בצד הנימוק העקרוני אותו העלתה הנתבעת, הועלו על ידה גם טענות ביחס להתנהלות האישית של התובע לאחר שהחל לעבוד בבית הספר. וכך כותב מנהל בית הספר, מר יצחק רונס, בסעיפים 36-37 לתצהירו:

"עוד מהיום הראשון בתחילת שנת הלימודים 2008-2009, וחרף ההבהרות האמורות, התובע הציג עמדה נחרצת בפני וכך גם הרושם שקיבלתי, לפיו התובע אינו כפוף לי וכי הוא שלוח של ההורים אשר משלמים לו את שכרו. כמו כן, התובע התנהג בבית הספר 'כאילו' הוא ממונה על מורים ותלמידים בכל הנוגע לפעילות החינוכית בבית הספר. לדוגמה: התובע לא היה מוכן לדון בפרטים על תחומי תפקידו והיקפם, למרות שעמדתי על כך בכל הזדמנות כי עבודתו היא הנחיית מורים בשיטת ברקאי יומיים בשבוע...לא זו בלבד; התובע חרג מתפקידו באופן בוטה ומהותי. התובע התערב בעניינים שאינם בתחום תפקידו כמורה ובתפקיד הדרכה, כך לדוגמה: התובע פרסם וחילק 'איגרת' למורים בבית הספר שלא על דעתי וללא אישורי; שלא בסמכות, התובע העיר ונזף



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

במורים בעניינים שאינם בתחום תפקידו; התובע התערב בענייני הניהול השותף של בית הספר שלא כדון, דבר שהנו חורג באופן בוטה מתפקידו. כך למשל, במהלך שנת הלימודים, התובע פנה בכתובים להורי התלמידים בענייני ניהול בית הספר, וזאת שלא על דעתו או בהסכמתו של מנהל בית הספר".

45. באשר להיקף הנזקים הנטענים על ידי התובע, הרי שהנתבעת חולקת על חלק ניכר מטענות התובע ומציינת, בין היתר, כי התובע עותר לקבל שכר עבודה למרות שלא עבד ולא יעבוד.

דיון והכרעה בשאלת האחריות

46. את פרשת העובדות שהבאתי לעיל ניתן לחלק לשניים: עניינו של החלק הראשון במסכת האירועים שהתרחשו עד למתן פסק דינו של כבוד השופט חשין, ועניינו של החלק השני במסכת האירועים שהתרחשו לאחר מתן פסק דינו של כבוד השופט חשין. לגבי החלק הראשון תישאל השאלה, מה היו השיקולים שעמדו ביסוד החלטתו של משרד החינוך שלא להתיר לתובע לעבוד בבית הספר על פי הסכם ההעסקה הראשון שנכרת בינו לבין ההורים. לגבי החלק השני תישאל השאלה, מהי פרשנות פסק דינו של כבוד השופט חשין, ומה היו השיקולים שעמדו ביסוד החלטתו של משרד החינוך שלא להתיר לתובע לעבוד בהתאם למתכונת ההעסקה הרחבה כפי שזו נקבעה בהסכם ההעסקה השני שנכרת בין התובע לבין ההורים, אלא רק בהתאם למתכונת הצרה.

47. באופן עקרוני ניתן להעלות על הדעת מספר שיקולים שהנחו את אנשי משרד החינוך בכל הנוגע להתייחסותם לתובע;

השיקול **האחד** עניינו תוכן המכתב אותו כתב התובע בשנת 2000 בעניין "מורשת רבין" והדעות הפוליטיות של התובע כפי שהשתקפו במכתב זה.

השיקול **השני** עניינו בתרעומת שהייתה למשרד החינוך לנוכח העובדה שהתובע "העז" להגיש תביעה נגד משרד החינוך, כמו גם המשקעים שהיו לאנשי משרד החינוך כתוצאה מההתדיינות וההתנצחות בין התובע לבין אנשי משרד החינוך במהלך בירור התביעה בפני כבוד השופט מינץ, והתסכול שהיה מנת חלקם של אנשי משרד החינוך לנוכח העובדה שביט



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

המשפט קיבל את תביעתו של התובע, ולו בחלקה, קבע קביעות נגד אנשי משרד החינוך וחייב את משרד החינוך לפצות את התובע על נזקיו ואף חייב אותו בהוצאות משפט. לכך יש להוסיף את העובדה, שלאחר שמשרד החינוך לא אישר את העסקתו של התובע בעקבות כריתת ההסכם הראשון עם ההורים, התובע הגיש עתירה לבית המשפט העליון ואחר כך לבית המשפט לעניינים מנהליים בחיפה, ובית משפט זה חייב את משרד החינוך לערוך לתובע שימוע "ע"י גורם מתאים במשרד החינוך, שאין לו משקעים וסכסוכים אישיים עם העותר". ואם לא די בכך – הרי שלאחר שוועדת השימוע לא אישרה את העסקתו, התובע הגיש עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים, ובית המשפט קיבל את עתירתו תוך שמתח ביקורת על שיקול הדעת של משרד החינוך.

השיקול השלישי עניינו קיומו של מתח ומחלוקת מובנים, לכאורה, הקיימים בכל הנוגע לחלוקת התפקידים ולהיררכיה הראויה מקום שמדובר בהעסקת עובדי הוראה חיצוניים, במימון ההורים, במסגרת תוכנית "ברקאי" (ר' עדות מר לדווין בעמוד 16 לפרוטוקול). המתח המתעורר, לכאורה, בהקשר זה נוגע לשאלה, האם הגורם המוביל והמכריע בבית הספר הוא משרד החינוך ועובדיו הישירים, כגון מנהל בית הספר וגורמי הפיקוח, או שמא הורי התלמידים ועובדי ההוראה החיצוניים? האם מי שמכתיב את אופן התנהלותו של בית הספר וסדר היום שלו הוא משרד החינוך ועובדיו הישירים, או הורי התלמידים ועובדי ההוראה עימם התקשרו ישירות?

השיקול הרביעי עניינו באופן בו משרד החינוך ראה, מבחינה עקרונית ועניינית, את מתכונת הפעלת תוכנית "ברקאי" בבית הספר מוריה-ברקאי במועד הרלבנטי. במילים אחרות השאלה היא, כיצד היה נוהג משרד החינוך אילו ההורים היו מבקשים ממנו מראש ותוך שיתוף פעולה מלא עימו, להביא לבית הספר אדם אחר (לא התובע) על מנת שיפעיל את תוכנית "ברקאי" במתכונת הרחבה?

השיקול החמישי עניינו באופיין של הנפשות הפועלות ובמערכת היחסים האישית הנרקמת ביניהן.

לטענת התובע, השיקולים שעמדו ביסוד עמדת משרד החינוך והתנהלות המשרד כלפיו הם השיקולים הראשון והשני, ומדובר בשיקולים פסולים שעניינם "משטרת מחשבות או חיסול חשבונות אישי או גם וגם" (ראה את דברי בא כוחו דאז בעמוד 6 לפרוטוקול השימוע). לטענת התובע, עובדי משרד החינוך ביקשו "להתחשבן" איתו בשל המסמך שכתב בקשר



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

ל"מורשת רבין" ועל העובדה ש"העז" לנהל נגד משרד החינוך הליכים משפטיים, לא רק בתביעה שהוגשה לפני כבוד השופט מינץ, אלא בעתירה שהגיש לבית המשפט העליון, בעתירה שהגיש לבית המשפט לעניינים מנהליים בחיפה, ובעתירה שהגיש לבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים.

49. מנגד טוענת הנתבעת, כי משרד החינוך שקל שיקולים ענייניים בלבד, וכי השיקול העיקרי היה העדר צורך אמיתי בהעסקתו של התובע במתכונת הרחבה, כמו גם ביקורת שהייתה למשרד החינוך על אופן ההתקשרות בין התובע לבין ההורים, וממילא השאלה מי מוביל ומי מנהל את בית הספר. לטענת הנתבעת, המשמעות המעשית והאמיתית של מתכונת ההעסקה בה חפצו ההורים והתובע הייתה, שהתובע יהיה מנהל בית הספר, ולכך משרד החינוך לא יכול היה להסכים. לטענת הנתבעת, "מדובר למעשה בניסיון להקמת בית ספר בתוך בית ספר" (סעיף 48 לעיקרי הטיעון מטעם הנתבעת). בנוסף טוענת הנתבעת, כי לאחר שהתובע החל לעבוד בבית הספר בעקבות פסק דינו של כבוד השופט חשין, הוא חרג מהיקף התפקידים עליהם הוסכם, נכנס לתחומים המצויים בסמכותו של מנהל בית הספר, וכפועל יוצא מכך נכנס לעימותים עם מנהל בית הספר עצמו.

50. בטרם אדרש לשאלה מה היו שיקוליו של משרד החינוך, יש להכריע תחילה בטענת התובע כי בפסק דינו של כבוד השופט חשין נקבע, שעל משרד החינוך מוטלת חובה להעסיק את התובע במתכונת הרחבה. כאמור, כבר בסמוך לאחר מתן פסק הדין התגלעה בין התובע וההורים לבין משרד החינוך מחלוקת בעניין זה, ומחלוקת זו נותרה בעינה.

51. לאחר שנתתי דעתי לראיות שלפניי ולטענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה שלא ניתן לקבוע כי בפסק הדין שניתן על ידי כבוד השופט חשין חוייב משרד החינוך להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה. הטעם לכך הוא, שבפסק הדין נאמר במפורש, כי "שאלת נחיצותו של העותר בבית"ס מוריה-ברקאי או ביה"ס אחר בשנת הלימודים הבאה או בכל שנה שתבוא לאחריה, תלויה בנסיבות הזמן והמקום". במסגרת פסק הדין שניתן על ידו הכריע כבוד השופט חשין רק בנימוק הראשון מבין שני הנימוקים שעמדו ביסוד התנגדות משרד החינוך, הוא הנימוק "העקרוני" שעניינו טענת משרד החינוך בדבר אי-כשירותו של התובע בשל היעדר הסמכה להוראה. מהטעמים שפורטו בפסק דינו קבע כבוד השופט חשין שנימוק זה אינו יכול לעמוד, וכי קשה להימנע מן המסקנה שהסיבה לסירוב להעסיק את העותר קשורה ב"פרשת רבין". ואולם, לנוכח העובדה שבמועד מתן פסק הדין שנת הלימודים הסתיימה, ולנוכח העובדה ששאלת נחיצותו או אי נחיצותו של התובע בבית



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

הספר הוא "נימוק תלוי זמן ומקום", הגיע כבוד השופט חשין למסקנה שבמסגרת פסק הדין שניתן על ידו, אין צורך להידרש לנימוק זה, ועל כן הוא לא הכריע בדבר.

52. טוען התובע, כי מתכונת ההעסקה שעמדה ברקע העתירה שנדונה בפני כבוד השופט חשין היא המתכונת הרחבה, כפי שזו נקבעה בהסכם ההעסקה הראשון שנכרת בין התובע לבין ההורים ביום 21.6.07. מוסיף וטוען התובע, כי בהסכם זה נקבע שהוא מהווה "תחילתו של מתווה ארוך טווח". לטענת התובע, מה שנובע מעובדות אלה הוא, שמשמעות פסק דינו של כבוד השופט חשין היא שעל משרד החינוך הייתה מוטלת חובה לאפשר לו לעבוד במתכונת ההעסקה הרחבה.

53. אלא שהעובדות אליהן מפנה התובע פועלות דווקא נגד קבלת עמדתו. שהרי אם כבוד השופט חשין ידע מהי מתכונת ההעסקה שבה ההורים רוצים להעסיק את התובע, ואם כבוד השופט חשין ידע כי מדובר ב "תחילתו של מתווה ארוך טווח", הרי שלשיטת התובע הוא היה צריך לדחות גם את הנימוק השני שהועלה על ידי משרד החינוך בדבר אי-נחיצותו של התובע. אלא, שהעובדה היא שכבוד השופט חשין לא הכריע בנימוק זה וקבע, כי "שאלת נחיצותו של העותר בביה"ס מוריה-ברקאי או ביה"ס אחר בשנת הלימודים הבאה או בכל שנה שתבוא לאחריה, תלויה בנסיבות הזמן והמקום". יוצא, אם כן, כי שאלה זו לא הוכרעה בפסק דינו של כבוד השופט חשין, והיא נותרה "פתוחה". דומה, כי במוקד פסק הדין עמדה קביעתו של בית המשפט כי החלטתו של משרד החינוך לפסול את התובע, באופן אישי, מלעבוד בבית ספר מוריה-ברקאי, הייתה קביעה פסולה.

54. כפי שעמדתי על כך לעיל, כבר בסמוך לאחר שניתן פסק דינו של כבוד השופט חשין הבהירו אנשי משרד החינוך כי הם יאפשרו לתובע להיות מועסק רק במתכונת ההעסקה הצרה ולא במתכונת ההעסקה הרחבה. התובע וההורים קיבלו את "רוע הגזרה" והם לא פנו לכבוד השופט חשין בבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט "בעוד הברזל חם". התובע התחיל לעבוד בבית הספר במתכונת ההעסקה הצרה, ורק לאחר שהורי התלמידים הודיעו לו כי הם לא יוכלו להמשיך ולהעסיקו במתכונת זו ועל כן הם מפסיקים את ההתקשרות עימו, ורק לאחר שהתובע עזב את בית הספר, הוא פנה אל כבוד השופט חשין בבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט. אכן, התובע וההורים טענו לכל אורך הדרך כי בפסק דינו של כבוד השופט חשין נקבע כי על משרד החינוך להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה. אלא שהעובדה כי התובע השתתף בהגשת בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט, מחלישה את הרושם בדבר השכנוע העצמי שהיה לתובע ולהורים ביחס לטענה זו.



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

55. הנה כי כן, מהטעמים עליהם עמדתי הגעתי לכלל מסקנה שיש לדחות את טענת התובע כי פסק דינו של כבוד השופט חשין חייב את משרד החינוך להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה. ואולם בצד דחיית טענה זו אני סבור שיש לקבל את טענת התובע כי פסק דינו של כבוד השופט חשין מהווה "מעשה בית דין" לגבי שנת הלימודים תשס"ח, או לכל הפחות שמפסק דינו של כבוד השופט חשין נובע כי השיקול לאי העסקתו של התובע בשנת תשס"ח היה שיקול פסול. עיון בפסק הדין מעלה, כי נמתחה בו ביקורת ברורה על התנהלותו של משרד החינוך בעניינו של התובע ועל טיב שיקוליו. כבוד השופט חשין עמד בפסק דינו על כך ש"בחינת החומר שבפניי מעלה, כי היעדר הסמכה להוראה, כנימוק לאי העסקתו של העותר, לא שימש את המשיבים עד לשימוע" (סעיף 25 לפסק הדין). כבוד השופט חשין ציין בפסק דינו, כי "בין נושאי השימוע לא נכללה שאלת כשירותו של העותר לעבוד בביה"ס מוריה-ברקאי למרות שאין לו הסמכה להוראה" (שם). כבוד השופט חשין הוסיף וציין בפסק דינו, כי "על פי פרוטוקול השימוע, לא רק ששאלת כשירותו של העותר לעבוד בביה"ס, בהעדר תעודת הוראה, לא היתה בלב השימוע, אלא היא כלל לא נדונה בו" (שם). כבוד השופט חשין איזכר בפסק דינו פסיקה בה נאמר, "כי בית המשפט יבחן בחשדנות יתרה טעם חדש שנולד לראשונה בהליכים לפניו, ואין זו אלא לשון המעטה וכל מתחיל יבין" (שם). כבוד השופט חשין סיכם את קביעותיו בעניין זה באומרו, כי "הנימוק העקרוני, לפיו לא ניתן להעסיק את העותר בביה"ס בשל כך שאין לו תעודת הוראה, הוא נימוק בלתי סביר בנסיבותיו של העותר" (סעיף 29 לפסק הדין), וכי "לאור כל הדברים דלעיל, קשה להימנע מן המסקנה כי הסיבה האמיתית לסירוב להעסיק את העותר קשורה ב"פרשת רבין" (סעיף 32 לפסק הדין).

56. יוצא, אפוא, שמפסק דינו של כבוד השופט חשין עולה, כי הטעם הראשון שהועלה על ידי משרד החינוך היה מלאכותי ומאולץ, והוא נועד להסתיר את הנימוק האמיתי שעמד ביסוד סירובו של משרד החינוך להעסיק את התובע. אכן, כבוד השופט חשין לא נדרש להכריע בטעם השני שהעלה משרד החינוך בעת שקבע כי התובע לא יוכל להיות מועסק בבית הספר מוריה-ברקאי, ואשר עניינו שאלת נחיצותו של התובע לבית הספר. עם זאת אני סבור, כי מהעובדות ומהקביעות העולות מפסק דינו של כבוד השופט ניתן לקבוע, כי אפילו היו למשרד החינוך טעמים נוספים, כשרים, שלא להעסיק את התובע, הרי שהשיקול העיקרי היה שיקול פסול, עליו עמד כבוד השופט חשין ב"שורה התחתונה" של פסק דינו בעת שקבע, ש"לאור כל הדברים דלעיל, קשה להימנע מן המסקנה כי הסיבה האמיתית לסירוב להעסיק את העותר קשורה ב"פרשת רבין".



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

57. התוצאה הנובעת מכל האמור היא, שיש לקבל את טענתו של התובע כי הסירוב להעסיקו על פי ההסכם הראשון שנכרת בינו לבין ההורים נבע משיקולים פסולים, ועל כן יש לקבל את תביעתו לגבי שנת תשס"ח. למשמעות הכספית של קבלת התביעה ביחס לשנה זו, אתייחס בהמשך.

58. העובדה ששיקולים פסולים הנחו את משרד החינוך בקשר להסכם ההעסקה הראשון שנכרת בין התובע לבין ההורים, אינה מחייבת את המסקנה ששיקולים פסולים המשיכו להנחות את משרד החינוך בקשר להסכם ההעסקה השני שנכרת בין התובע לבין ההורים. עניין זה יש לבחון עתה. לנוכח העובדה שפסק דינו של כבוד השופט חשין לא הכריע בשאלת נחיצותו של התובע בבית הספר, וממילא לא הכריע בשאלת מתכונת העסקתו של התובע והיקף העסקתו, השאלה העומדת להכרעה עתה היא, האם לאחר שהוצג בפני משרד החינוך הסכם ההעסקה השני, נפל פסול בהחלטת משרד החינוך לאפשר את העסקתו של התובע במתכונת ההעסקה הצרה ולא במתכונת ההעסקה הרחבה, כפי שרצו התובע והורי התלמידים. השאלה שיש להידרש אליה היא, אם כן, מה היו השיקולים שהנחו את אנשי משרד החינוך עת דחו את בקשת התובע ואת בקשת ההורים להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה, והאם שיקולים אלה היו נגועים בחוסר תום לב?

59. כאן המקום לומר, כי דומה שהמחלוקת שהייתה קיימת בין התובע וההורים מצד אחד, לבין משרד החינוך מצד שני, בשאלת מתכונת העסקתו של התובע, לא הייתה רק מחלוקת בשאלה של כמות - מספר הימים והשעות בהם יועסק התובע - אלא בשאלה של איכות, היינו מה יהיה תפקידו ומקומו של התובע בבית הספר. אני סבור שלגבי עניין זה נראה כי יש ממש בטענת משרד החינוך כי הלכה ולמעשה הורי בית הספר רצו שהתובע יהיה הדמות המובילה ונותנת הטון בבית הספר. ביטוי אחד לכך ניתן למצוא בדבריו של אחד ההורים שהשתתף בהליך השימוע שהתקיים לתובע. ההורה השתמש במטאפורה של שמש (התובע) וירח (מנהל בית הספר) ואמר, "יש שמש ויש ירח – ישראל הוא השמש". אמרה על כך ועדת השימוע בהחלטתה: "ההורים שנכחו במפגש רוצים שמי שיוביל את בית הספר מבחינה פדגוגית הוא ישראל שירן".

60. ביטוי נוסף לאופן בו ההורים ראו את תפקידו של התובע בבית הספר ניתן למצוא בדברים שנאמרו על ידי ההורים בפגישה שהתקיימה ביום 16.12.08 בין ההורים לבין גבי שלומאי (נספח טז' לתצהיר התובע). וכך בין היתר אמרו ההורים באותה פגישה:



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

"מיכאל ודורון הציגו את הצורך בדמות חינוכית תורנית עבור המורים והילדים בבית הספר: דמות דומיננטית אשר תשפיע על כלל בית הספר בכיתות, בכינוסים וכו'... במישור החינוכי והערכי. **אין היום דמות כזאת בבית הספר!!** חלק ניכר מההורים משוכנע שישראל שירן הוא הדמות המתאימה, ורוב ההורים מעוניינים לתת לו אפשרות להוכיח זאת.

מיכאל הדגיש שאין מטרתנו לוותר על המנהל ועל התכונות החיוביות שלו, אך האווירה בבית הספר הולכת ומדרדרת. רמת האלימות והחוצפה גוברת ואין אווירה מספקת של קדושה ושל תורה. כל הבעיות הנ"ל נובעות מהמחסור הזה. ברגע שיתמלא, רב הבעיות ייעלמו".

61. בית המשפט מוכן לקבל את טענת ההורים בדבר אישיותו המיוחדת של התובע, בדבר היותו דמות חינוכית למופת ובדבר התרומה שהוא יכול היה לתרום לבית הספר. עם זאת יש לזכור, כי אין מדובר בבית ספר פרטי אלא בבית ספר רשמי השייך למשרד החינוך. כפי שעולה מעדותו של מר לדווין אותה הבאתי לעיל, בתחילת הדרך עמדה לנגד עיני ההורים (לפחות במישור התיאורטי) האפשרות לפתוח בית ספר פרטי, ואולם הם בחרו להשתלב במסגרת החינוך הממלכתי-דתי. בהשתלבות במסגרת כזו יש יתרונות ואולם יש גם חסרונות, שאחד מהם הוא הצורך להיות כפוף למשרד החינוך, דבר המציב, כך נראה, מתח מובנה בין הגורמים השונים הנוגעים בדבר (ראה עדות מר לדווין בעמוד 16 לפרוטוקול). אין צריך לומר, כי הנכונות להיות כפוף למשרד החינוך צריכה למצוא את ביטויה בהתנהלות היומיומית בבית הספר, ואין די באמירות ובהצהרות כאלה ואחרות.

62. השאלה העומדת עתה להכרעה היא, אפוא, מה היו שיקוליו של משרד החינוך עת דחה את בקשת התובע וההורים להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה. בעניין זה יש לומר כבר בפתח הדברים, כי שאלת המניעים שעמדו ביסוד התנהלותו של משרד החינוך כלפי התובע ויחסו אליו, היא שאלה שקשה להשיב עליה בהיותה בגדר עניינים שבלב. ככל שמדובר באי העסקתו של התובע בשנת תשס"ח, דנתי לעיל לאור פסק דינו של כבוד השופט חשין. ביחס לאותה שנה ניתן היה ללמוד על שיקוליו הלא-ראויים של משרד החינוך, בין היתר, לנוכח העובדה שהוא העלה טעם שנראה היה מלאכותי ומאולץ ואשר יצר את הרושם שהוא נועד להסתיר את הנימוק האמיתי שעמד ביסוד סירובו של משרד החינוך להעסיק את התובע. ואולם ככל שמדובר בהחלטה שניתנה על ידי משרד החינוך לאחר מתן פסק דינו



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

של כבוד השופט חשין, הקושי לעמוד על שיקוליו האמיתיים של משרד החינוך גדול יותר, שכן עתה מעלה משרד החינוך שיקולים הנראים, על פני הדברים, ענייניים ועקרוניים.

63. לאחר שנתתי דעתי למכלול הראיות שהובאו לפניי הגעתי לכלל מסקנה שאין להוציא מכלל אפשרות שכל חמשת השיקולים אותם מניתי מקודם עמדו ביסוד יחסו של משרד החינוך כלפי התובע וביסוד התנהגותו כלפיו, כאשר אפשר שאצל כל אחד מהגורמים השונים במשרד החינוך, השיקולים היו שונים במידה כזו או אחרת: אני סבור כי לא ניתן לשלול את האפשרות שמשרד החינוך לא שכח את העובדה שהתובע כתב מסמך בשנת 2000 בעניין "מורשת רבין"; לא ניתן לשלול את האפשרות כי אצל גורמים במשרד החינוך נוצרו משקעים כתוצאה מכך שהתובע נקט נגדם במספר הליכים משפטיים, כמו גם משקעים שנוצרו במהלך השנים כתוצאה מההתנצחות בהליכים אלה ומתוצאותיהם; לא ניתן לשלול את האפשרות כי למשרד החינוך היה שיקול עקרוני באשר לחלוקת התפקידים ובאשר להיררכיה כאשר מדובר בהפעלת "תכנית ברקאי" בבתי ספר ממלכתיים; לא ניתן לשלול את האפשרות שללא כל קשר עם התובע, משרד החינוך סבר שאין מקום להעסיק בבית ספר מוריה-ברקאי בחיפה אדם במתכונת ההעסקה הרחבה, בין אם זה התובע ובין אם זה אדם אחר; לא ניתן לשלול את האפשרות, כי דמותו ואישיותו של התובע היו שיקול לו נתן משרד החינוך משקל של ממש בהחלטותיו.

64. אני סבור, כי לשיקול הראשון – תוכן מכתבו של התובע בעניין "מורשת רבין" והעמדות הפוליטיות המשתמעות ממכתב זה – לא היה משקל רב בהחלטותיו של משרד החינוך. נזכור, כי המכתב נכתב בשנת 2000, היינו כשבע שנים ויותר לפני האירועים מושא התובענה שלפניי; כי התובע חזר לעבודה בבית ספר מוריה-ברקאי לאחר תשעה ימים מהמועד בו הושעה; כי התובע המשיך ללמד בבית הספר מוריה-ברקאי עד לסוף אותה שנה; וכי לאחר מכן עבר התובע ללמד בבית ספר "אורות עציון", היינו העסקתו אושרה על ידי משרד החינוך.

בעניין מכתב זה יש לציין, כי במכתב שכתב הוקיע התובע את מעשה הרצח, הביע זעזוע גדול ממנו וקבע כי "על זאת ראוי ואף חובה לשוחח, להתייחס ולהוקיע את המעשה והעושה!!!". מכתבו של התובע לא התייחס לרצח עצמו (אותו, כאמור, הוקיע התובע), אלא ל"מורשת רבין", בה ראה התובע "... 'מורשת' של כניעה והתרפסות והחמור מכל 'מורשת' של מסירת נשק חס לידי האוייב הערבי / פלסטיני, המכוון בימים אלה ממש את אותו הנשק לעברנו ולעבר ילדנו ובתינו..." (המכתב מצוטט בפסק דינו של כב' השופט מינץ). על פני הדברים



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

נראה כי מדובר בהתבטאות לגיטימית, ודומה כי העובדה שהתובע הוחזר לעבודתו זמן קצר לאחר שהושעה מדברת בעד עצמה.

65. באשר לארבעת השיקולים הנותרים, הרי שכפי שציינתי, סביר להניח כי שיקולים אלה עמדו ביסוד יחסו של משרד החינוך אל התובע וביסוד התנהגותו כלפיו, הגם שיש להניח שאצל כל אחד מהגורמים השונים במשרד החינוך, משקלו של כל שיקול היה שונה במידה כזו או אחרת. כך למשל, סביר להניח שאצל הגורמים במשרד החינוך שהיו צד להליכים המשפטיים השונים שהתנהלו בין הצדדים במשך השנים, השיקול השני היה קיים בצורה משמעותית מכפי שהיה קיים (אם בכלל) אצל גורמים שלא היו צד להליכים אלה, דוגמת מנהל בית הספר, מר יצחק רונס.

66. כאמור, משרד החינוך טוען שהחלטה לאפשר לתובע להיות מועסק במתכונת הצרה ולא במתכונת הרחבה נבעה משיקולים ענייניים ולא משיקולים הנוגעים לתובע. במטרה לסתור טענה זו מצביע התובע על העובדה, שבשנים 2000-1999 הוא עבד בבית הספר מוריה-ברקאי במתכונת ההעסקה הרחבה, וכי מתכונת העסקה זו נקבעה על ידי מר יעקב ויזל, מנהל החינוך הממלכתי-דתי במחוז חיפה מטעם משרד החינוך. במהלך עדותה בבית המשפט הסבירה גבי שלומאי, כי השנים 2000-1999 היו ימי בראשית של בית הספר, וכי לאחר שהפעלתה של תכנית ברקאי בבית הספר התמסדה והתייצבה, לא היה עוד צורך בהעסקתו של אדם במתכונת העסקה רחבה (עמודים 76 ו-84). אכן, ההסבר שניתן על ידי גבי שלומאי אינו בלתי אפשרי, והוא גם נתמך בעובדה שבפועל לאחר שהתובע עזב את בית הספר בשנת 2001, לא הועסק במקומו אדם אחר במתכונת העסקה רחבה. ואולם מצד שני, מנקודת מבטם של ההורים נראה, שמתכונת ההעסקה הצרה לא הוכיחה את עצמה. כאמור, לדברי התובע מי שקבע את מתכונת ההעסקה שלו "גלגול הראשון" היה מר ויזל, ודומה כי החלטת הנתבעת שלא לזמן אותו לעדות - עניין עליו הלך התובע לא אחת - לא סייעה להבהיר עניין זה.

67. אכן, לא ניתן לדחות כליל את טענת משרד החינוך ולפיה הוא שקל ביחס לתובע שיקולים ענייניים. ואולם, לאחר שנתתי דעתי למכלול חומר הראיות שהובא לפניי ולטענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה שסביר יהיה לקבוע שהחלטתו של משרד החינוך הייתה מודרכת לא רק על ידי שיקולים ענייניים, אלא גם על ידי שיקולים לא-ענייניים שעיקרם התרעומת שהייתה למשרד החינוך על כך שהתובע "העז" לנקוט נגדו בהליכים משפטיים, כמו גם למשקעים שהיו לאנשי משרד החינוך כתוצאה מההתדיינות וההתנצחות בינם לבין התובע לאורך



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

השנים. לא מדובר בשיקול היחיד ששקל משרד החינוך, ואולם דומה כי בהחלט ניתן לומר כי היה זה שיקול כבד משקל. על יסוד התמונה שהוצגה לפניי דומה שניתן לשער, כי אילו ועד ההורים היה מציג לפני משרד החינוך אדם אחר ולא את התובע, היה משרד החינוך נותן משקל לרצונם של ההורים ומאשר את העסקתו של אותו אדם במתכונת ההעסקה הרחבה.

68. מה שנובע מדברים אלה הוא, שיש להטיל על משרד החינוך אחריות לכך שהתובע החל להיות מועסק בשנת תשס"ט במתכונת ההעסקה הצרה, ולא במתכונת ההעסקה הרחבה. עם זאת אני סבור כי האחריות לכך לא מוטלת רק על משרד החינוך, אלא גם על התובע ועל ההורים. אני סבור כי התובע וההורים שגו בכך שלאחר שניתן פסק דינו של כבוד השופט חשין הם לא פנו אל משרד החינוך במטרה לגבש ולקבוע ביחד, בצוותא חדא, את האופן בו התובע ישתלב בבית הספר ואת מתכונת העסקתו. למרות שכבוד השופט שפירא כבר קבע בפסק דינו כי הסכם ההעסקה הראשון "לא היה תקין ובהתאם לנהלים", פעלו התובע וההורים באופן דומה גם ביחס להסכם השני, והם שיגרו למשרד החינוך את ההסכם רק בדיעבד, כעובדה מוגמרת, "למען הסדר הטוב". אין להתפלא על כך, שהתנהגות זו לא עוררה אמון בוודאי אצל מי שממילא האמון שלו היה מוטל בספק. עמדתי לעיל על כך שבכל הנוגע להפעלת "תכנית ברקאי" כתכנית לימודים נוספת במימון ההורים, קיים מתח מובנה בין הגורמים השונים הנוגעים בדבר. במקרה שלפנינו קושי זה התחדד לנוכח רצונם של ההורים כי התובע, ולא מנהל בית הספר, יהיה הדמות הדומיננטית בבית הספר. דומה, כי על רקע דברים אלה, ההחלטה "להכתיב" למשרד החינוך את מתכונת העסקתו של התובע לא הייתה לטובת העניין.

69. כפי שציינתי לעיל, התובע וההורים סברו כי פסק דינו של כבוד השופט חשין מחייב את משרד החינוך להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה. זה, כך נראה, הטעם לכך שהם לא מצאו לנכון לפנות אל משרד החינוך ולפעול בעניין זה ביחד עימו. אלא שמהטעמים עליהם עמדתי הגעתי למסקנה שלא כך נקבע בפסק דינו של השופט חשין. כך או כך ואפילו כך היה נקבע, אין להוציא מכלל אפשרות שאילו התובע וההורים היו פונים אל משרד החינוך בסמוך לאחר שניתן פסק דינו של השופט חשין, היו הצדדים מגיעים לעמק השווה עוד לפני תחילת שנת הלימודים. ואם לא היו מגיעים להסכמה – יכלו התובע וההורים לפנות אל כבוד השופט חשין בבקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט "בעוד הברזל חם", או לנקוט בדרך משפטית דחופה אחרת. פעולה מסוג זה הייתה מביאה להכרעה מהירה



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

וברורה, לכאן או לכאן, עוד לפני תחילת שנת הלימודים, דבר שהיה מונע את האופן בו התנהלו הדברים בפועל, כשהכל יצאו ניזוקים.

70. הנובע מכל האמור הוא, שהגעתי לכלל מסקנה שהאחריות לכך שמשרד החינוך לא אישר את העסקתו של התובע במתכונת הרחבה אלא רק במתכונת הצרה, היא אחריות משותפת. באשר למשרד החינוך, אחריותו נובעת מכך שהחלטתו נבעה גם משיקולים לא-ענייניים. ובאשר לתובע, אחריותו מתבטאת בכך שהוא וההורים "הכתיבו" למשרד החינוך את מתכונת העסקתו, תחת לפעול ביחד ולהגיע עימו להסכמה. אני סבור כי יש לייחס לכל אחד מהצדדים מחצית מהאחריות לתוצאה שאירעה.

71. קביעתי בדבר האחריות המשותפת של משרד החינוך ושל התובע לכך שהתובע הועסק במתכונת ההעסקה הצרה ולא במתכונת ההעסקה הרחבה, מתייחסת לאותם חודשים בשנת תשס"ט בהם עבד התובע, וזאת עד להפסקת העסקתו על ידי ההורים. מדובר בתקופה שמיום 1.9.08 ועד ליום 17.1.09. למשמעות הכספית של קבלת התביעה ביחס לתקופה זו, אתייחס בהמשך. כפי שציינתי לעיל, בראש התביעה השלישי התובע מבקש פיצוי גם ביחס לתקופה בו העסקתו בבית הספר הופסקה. לעניין זה אפנה עתה.

72. לנוכח העובדה שבין הצדדים הייתה מחלוקת באשר למתכונת העסקתו של התובע, ולנוכח העובדה שלמרות מחלוקת זו התובע וההורים קיבלו, הלכה למעשה, את קביעת משרד החינוך ולפיה התובע יועסק במתכונת ההעסקה הצרה ואולם הם לא פעלו במטרה לקבל הכרעה משפטית מהירה, התאפיינו חודשי העסקתו של התובע בבית הספר במחלוקת ובמתח רבים. אחד ממוקדי המתח נגע לשאלת היחסים שבין התובע לבין מנהל בית הספר, מר יצחק רונס. עמד על כך מר לדווין בקטע שהבאתי לעיל (סעיף 27). מתח זה נבע ממחלוקת לגבי היקף סמכויותיו והיקף תפקידיו של התובע, ואולם נראה כי הוא היה מושפע גם מאופיין של הנפשות הפועלות. כפי שציינתי, התובע וההורים קיבלו, הלכה למעשה, את התנאי שהציב משרד החינוך לגבי היקף העסקת התובע, ואולם הם לא השלימו עימו. במסגרת ההליך שהתנהל לפני ההורים לא הסתירו את העובדה שכוונתם היתה שבבוא היום יתאפשר להם להעסיק את התובע במתכונת בה ביקשו להעסיקו, והם אף טענו שבאו בדברים עם מר רונס וביקשו ממנו כי יפעל בניגוד להנחיית הממונים עליו במשרד החינוך. נראה, כי חוסר ההסכמה וחוסר ההשלמה של התובע וההורים היו קרקע פורייה למחלוקת, ואולם אין להוציא מכלל אפשרות שגם אם משרד החינוך היה מאפשר לתובע



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

להיות מועסק במתכונת ההעסקה הרחבה, היה נוצר מתח בינו לבין מנהל בית הספר סביב השאלה: "מי מנהל את בית הספר?".

73. כפי שעולה מתיאור העובדות שהבאתי לעיל, מר רונס לא עבד בבית הספר מוריה-ברקאי בעת פרשת המסמך שכתב התובע בעניין "מורשת רבין" ובעת שהתנהל ההליך המשפטי בפני כב' השופט מינץ. מר רונס הגיע לבית ספר מוריה-ברקאי רק בסמוך לתחילת שנת הלימודים תשס"ח (1.9.07), וזאת לאחר שבמשרד החינוך כבר הוחלט שלא לאפשר לתובע לעבוד בבית הספר. כזכור, בהתאם להחלטת בית המשפט לעניינים מנהליים בחיפה נערך לתובע שימוע, במהלכו מר רונס נטל חלק. לטענת התובע, והדברים אף עולים מפרוטוקול הליך השימוע, מר רונס תמך בפה מלא בכך שהתובע יועסק בבית הספר מוריה-ברקאי, דבר המצביע על כך שלמר רונס לא היו משקעים כלפי התובע. התובע מוסיף וטוען, כי בעת שהוא החל לעבוד בבית הספר, לאחר שניתן פסק דינו של כבוד השופט חשין, מר רונס אף אפשר את העסקתו במתכונת רחבה יותר מזו לה הסכימו גורמי הפיקוח, למרות מה שנקבע על-ידי גורמי הפיקוח וללא ידיעתם (סעיף 66.6 לתצהיר התובע). אני סבור, כי על רקע דברים אלה יש לייחס משקל של ממש לדבריו של מר רונס לגבי הפרשה שלפנינו.

74. הבאתי לעיל קטע מתצהירו של מר רונס בו הוא מתח ביקורת על התנהלותו של התובע בבית הספר (סעיף 44 לפסק הדין). בעדותו אמר מר רונס, כי התובע התבטא כלפיו בלשון חריפה ופוגעת שלא אחזור עליה כאן (עמוד 45 שורה 26 ואילך). ואכן, מחומר הראיות שהובא בתיק עולה כי היחסים בין התובע לבין מר רונס לא היו תקינים כבר בזמן אמת. כך למשל ביום 27.10.08 שלח מר רונס מכתב לתובע בו הגיב על אגרת אותה תלה התובע בחדר המורים ביום י"ב בתשרי תשס"ט (11.10.08). באגרת זו (נספח 9 לתצהירו של מר רונס) הביא התובע בפני המורים מספר עניינים והנחיות ובסוף האגרת כתב כך: *"לעיתים חלק מאיתנו נמצא בחדר מורים עסוק בשתיית קפה ובשיחות לתוך הסלולרי או באזור מכונת הצילום... עד כאן הכל בסדר אלא מה?? כשזה נעשה תוך כדי תפילת התלמידים או מבחן וכד' זה כבר נכנס לקטגוריה אחרת: 'מלמד תינוקות שמניח את התינוקות ויוצא, או שמתרשל בתלמידו, הרי זה בכלל ציטוט ארוך עושה מלאכת ה' רמיה', ולפיכך אין להושיב מלמד אלא בעל יראה, מהיר לקרוא ולדקדק...".* במכתב אותו כתב מר רונס לתובע ביום 27.10.08 הוא כתב בין היתר: *"התפלאתי מאוד לראות אגרת שלך למורים שנתלתה בחדר מורים. באופן עקרוני אף מורה לא מפרסם ברבים אגרות, הודעות מיילים וכדו', בלי הסכמתי מראש... אני מוצא בתוכן הדברים שלך חריגה חמורה מתפקידך, אינך רשאי להעיר ולנזוף במורים... הצעות לגבי סדרי ביה"ס כגון תפילה, מקומם בשיחה עם רב ביה"ס*



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

ו/או המנהל. הם ורק הם ישקלו ויחליטו אם לשנות ויודיעו לצוות. אני מוצא שלמרות השיחה שהתקיימה כבר בינינו הבהרתי לך שאינך נושא באף תפקיד מערכת למעט הנחיית תוכנית ברקאי, אתה ממשיך במופגן ובפומבי להתנהג באופן הפוגע בסדרי ביה"ס, בצוות ובני...".

75. התובע טען ועדיין טוען כי הדברים שנכתבו על-ידי מר רונס אינם משקפים את דעתו שלו אלא את דעת גורמי הפיקוח, וכי מר רונס לא היה אלא שלוחם ועושה דברם של גורמי הפיקוח. אלא שדברים אלה נסתרו על-ידי מר רונס בתצהיר שהגיש ובעדותו בבית המשפט ואינני רואה סיבה שלא לקבלם. יצוין כי גם ממכתב אותו כתב התובע בזמן אמת עולה, לכאורה, שהיחסים בין התובע לבין מר רונס לא היו על מי מנוחות. במכתב זה ניתן למצוא תרעומת אישית וביקורת אישית על מר רונס, הגם שעולה ממנו כי לתובע גם ביקורת כלפי גורמי הפיקוח.

76. הנה כי כן, אם להורי התלמידים ולתובע הייתה תקווה כי "הזמן יעשה את שלו" ויתאפשר להם להרחיב את מתכונת העסקתו של התובע, הרי שלא כך היה. תחת שתחול התקרבות, חלה התרחקות.

77. פרשת יחסיו של התובע עם מר רונס ומערכת היחסים המתוחה שהתפתחה בין התובע וההורים מצד אחד לבין משרד החינוך מצד שני, רלבנטיים לראש התביעה השלישי של התובע. בראש תביעה זה עותר התובע לכך שבית המשפט יעניק לו פיצוי גם ביחס לתקופה בה העסקתו בבית הספר הופסקה כליל. התובע מפנה לשני ההסכמים שנכרתו בינו לבין ההורים ואשר בכל אחד מהם נקבע, כי הוא "תחילתו של מתווה ארוך טווח". התובע מעריך, שאילו משרד החינוך היה מאפשר לו לעבוד במתכונת העסקה הרחבה, היו ההורים מעסיקים אותו במשך תקופה כוללת של כ-10 שנים, בגינה הוא עותר לקבל פיצוי.

78. הגעתי לכלל מסקנה שיש לדחות רכיב זה של תביעת התובע. בטרם אנמק מסקנתי אזכיר, כי הגורם הישיר להפסקת עבודתו של התובע בבית הספר לא היה משרד החינוך אלא ההורים, שביום 17.1.09 הודיעו לתובע על הפסקת ההתקשרות עימו. מהדברים שהבאתי לעיל עולה, כי ההורים רצו שהתובע יהיה הדמות הדומיננטית בבית הספר. משל הירח והשמש מבטאים עובדה זו היטב. מבחינת ההורים, כך נראה, העסקת התובע בבית הספר הייתה בבחינת "הכל או לא כלום". כאשר הסתבר להורים שמשרד החינוך לא יאפשר להם



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

להעסיק את התובע במתכונת ההעסקה הרחבה אלא רק בזו הצרה, הם החליטו להעסיקו בתחילה במתכונת הצרה בתקווה שבמשך הזמן תחול התקרבות בינו לבין משרד החינוך. וכאשר הסתבר שלא כך היה והצדדים אפילו התרחקו, החליטו ההורים להפסיק לחלוטין את העסקתו של התובע, וזאת למרות שההורים עצמם ציינו במכתב שכתבו למשרד החינוך, כי "למרות פעילותו המצומצמת בבית הספר עקב מניעות מצדכם, מורגשת פעילותו השורשית של ישראל שירן בקרב הילדים ובאווירת בית הספר, בפרט בחודש האחרון" (מכתבו מיום 10.1.09 של יו"ר ועד ההורים – נספח כא' לתצהיר התובע).

79. על פני הדברים נראה, כי תקוותם של ההורים ושל התובע כי בין התובע לבין משרד החינוך תחול במשך הזמן התקרבות שתביא לכך שמשרד החינוך יסכים להרחיב את מתכונת העסקתו של התובע, בצורה כזו או אחרת, לא הייתה תקוות שווא. נסיון החיים מלמד כי לעתים הזמן עושה את שלו, והמשקעים – שוקעים. אלא שבפועל לא כך היה, אלא להיפך. מהדברים שהבאתי לעיל ובעיקר מדבריו של מר רונס עולה, כי אין לתלות את האשמה לכך במשרד החינוך. התובע וההורים ציינו במכתבים שנכתבו על ידם, כי מוסכם עליהם שהתובע כפוף למנהל בית הספר ולמשרד החינוך. ואולם כפי שציינתי, הנכונות להיות כפוף למשרד החינוך צריכה למצוא את ביטויה בהתנהלות היומיומית בבית הספר, ואין די באמירות ובהצהרות כאלה ואחרות. מתוך דבריו של מר רונס עולה, כי התובע לא התנהג באופן שהגביר את האמון בו ואיפשר להרחיב את סמכויותיו. לפיכך, גם אם ניתן לייחס למשרד החינוך חלק מהאחריות לכך שמלכתחילה הוא הסכים להעסיק את התובע רק במתכונת ההעסקה הצרה, הרי שלנוכח האופן בו התנהלו הדברים במהלך החודשים בהם התובע עבד בבית הספר, לא ניתן לבוא אל משרד החינוך בטררוניה על כך שלא הסכים להרחיב את היקף העסקתו. זה הנימוק הראשון למסקנה אליה הגעתי ולפיה, אין להטיל על משרד החינוך אחריות לכך שעבודתו של התובע בבית הספר הופסקה כליל, ועל כן אין להעניק לתובע פיצוי ביחס לתקופה שלאחר עזיבתו את בית הספר.

80. הנימוק השני למסקנה זו הוא, שהן לפני החלטת ההורים להפסיק את העסקתו של התובע והן לאחריה הציע משרד החינוך להורים לקיים פגישה אצל גב' אסתי רוסט במשרד החינוך בירושלים. ציינתי שחברי הוועד לא ראו תועלת בקיום פגישה כזו שכן לטענתם נאמר להם מראש כי מטרת הפגישה היא להודיע להם שמתכונת ההעסקה שמשרד החינוך יתיר אותה היא אך ורק מתכונת ההעסקה הצרה, וזו בלבד. חרף עובדה זו אני סבור כי היה על ההורים להגיע לפגישה שהוצעה להם. ככל הידוע, לגב' רוסט, המשמשת כמ"מ ראש מינהל החינוך הדתי, לא הייתה נגיעה אישית לסכסוך עם התובע, ואין להוציא מכלל אפשרות כי במפגש



בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב

ת"א 3507-09

ישיר, בלתי אמצעי, בין ההורים לבין הגב' רוסט, היו עולים רעיונות ומוצעים פתרונות שהיה בהם כדי להביא להסדר שהיה לרצון כולם.

81. כפי שצינתי לעיל, מעדותו של מר לדווין עולה, כי בקרב ההורים היו דעות שונות לגבי הפסקת העסקתו של התובע. מר לדווין אחז בדעת מיעוט שגרסה, כי אין להפסיק את העסקתו של התובע, וזאת "מתוך הבנה שלפחות זוהי לפחות דריסת רגל שאולי בעתיד תאפשר התפתחות". הנה כי כן, מעדותו של מר לדווין עולה, כי האפשרות להמשיך ולהעסיק את התובע, והאפשרות כי במשך הזמן ניתן יהיה להרחיב בהסכמה את היקף העסקתו, הייתה אפשרות ריאלית. זה הנימוק השלישי להחלטתי.

82. **סיכום הדין בשאלת האחריות הוא זה:** הגעתי לכלל מסקנה שיש להטיל על משרד החינוך אחריות בלעדית לכך שהתובע לא הועסק כלל בשנת תשס"ח, ואחריות חלקית לכך שלא הועסק במתכונת הרחבה במהלך 4.5 החודשים הראשונים של שנת תשס"ט. מהטעמים עליהם עמדתי הגעתי לכלל מסקנה שאין מקום להטיל על משרד החינוך אחריות לכך שעבודתו של התובע בבית הספר הופסקה כליל, ועל כן אין להעניק לתובע פיצוי ביחס לתקופה שלאחר עזיבתו את בית הספר. מכאן אעבור לשאלת הנזק.

הנזק

83. שנת הלימודים תשס"ח: קבעתי לעיל כי יש להטיל על משרד החינוך אחריות בלעדית לכך שהתובע לא הועסק כלל בשנת הלימודים תשס"ח. כזכור, בהסכם הראשון שנכרת בין התובע לבין ההורים הוסכם כי התובע יעבוד בבית הספר לפחות 4 ימים בשבוע במשך 9 שעות בכל יום עבודה, וכי עלות שכרו של התובע ל-12 חודשים תעמוד על סך של 239,500 ₪ כולל מע"מ. מתכונת ההעסקה עליה הסכימו התובע וההורים בהסכם ההעסקה הראשונה אף רחבה ממתכונת ההעסקה עליה הסכימו התובע וההורים בהסכם ההעסקה השני, אשר הוגדרה לעיל כ"מתכונת הרחבה". השאלה המתבקשת עתה היא, האם יש להעניק לתובע פיצוי לפי גובה השכר אותו היה צפוי לקבל מההורים בהתאם למתכונת שנקבעה בהסכם ההעסקה הראשון, או לפי מתכונת ההעסקה הצרה שאושרה כעבור שנה על ידי משרד החינוך?

84. הגעתי לכלל מסקנה שיש לפסוק לתובע פיצוי בהתאם למתכונת שנקבעה בהסכם ההעסקה הראשון. הטעם לכך הוא, שהרושם המתקבל הוא כי שאלת נחיצותו של התובע בבית הספר



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

– בין במתכונת שנקבעה בהסכם הראשון ובין במתכונת אחרת כלשהי – לא נשקלה על ידי משרד החינוך באותה עת, לפחות לא בצורה שהייתה מתבקשת. משרד החינוך דחה את בקשת ההורים להעסיק את התובע דחייה מלאה ומוחלטת, תוך שהעלה נימוק אשר ביחס אליו נקבע בפסק דינו של כבוד השופט חשין כי הוא לא היה הסיבה האמיתית לסירוב להעסיק את התובע. אילו משרד החינוך היה מסכים להעסיק את התובע במתכונת כלשהי, כגון במתכונת הצרה, אפשר שהייתי מגיע למסקנה אחרת. ואולם, כאמור, לא כך היה.

85. בהסכם הראשון שנכרת בין התובע לבין ההורים נקבע, כי "עלות הרב שירן ל 12 חודשים הינה 239500 ₪ כולל מע"מ וכל הוצאות" (ההדגשה במקור – א.ר.). הואיל והתובע לא עבד כלל בשנת תשס"ח, נחסכו ממנו כל אותן הוצאות שהיה נדרש להוציא אילו היה עובד בבית הספר. לבית המשפט לא הובאו ראיות בדבר היקף הוצאות שנחסכו מהתובע, ואולם נראה כי הוצאות אלה לא היו מבוטלות והן היו כוללות, בין היתר, שכירת דירה בחיפה (סעיף 117.4 לתצהיר התובע) ו/או הוצאות נסיעה מחיפה לביתו של התובע באפרת.

86. הואיל וכאמור שאלת היקף הוצאות לא התלבנה לפניי, החלטתי לפסוק לתובע את הסכום הנקוב בהסכם הראשון, כאשר סכום זה כולל פיצוי גם ביחס לראש הנזק של עגמת נפש לו עותר התובע בנפרד. ביחס לשנת תשס"ח אני מחליט, אפוא, לפסוק לתובע סכום של 239,500 ₪, אשר יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מאמצע התקופה (פברואר 2008) ועד לתשלום בפועל. נכון למועד פסק הדין עומד סכום זה על סך של **309,973 ₪**.

87. שנת הלימודים תשס"ט: קבעתי לעיל כי יש להטיל על משרד החינוך אחריות חלקית (50%) לכך שהתובע לא הועסק במתכונת הרחבה במהלך 4.5 החודשים הראשונים של שנת תשס"ט. בהסכם ההעסקה השני שנכרת בין התובע לבין ההורים נקבע, כי התובע יעבוד 3 ימים בשבוע, וכי "השכר הכולל לעשרה חודשי העבודה הוא 190,000 ₪. כולל הוצאות נסיעה מגורים וכו'".

88. בסעיף 111.2 לתצהירו טוען התובע, כי "בשל מעשיה ו/או מחדליה של הנתבעת, בין ה- 1.9.08 לבין ה-17/1/2009, עבדתי רק יומיים בשבוע בבית הספר ולפיכך נגרם לי נזק בשיעור של 6,333 ₪ לחודש ובסה"כ 31,665 ₪". נראה כי על פני הדברים טענה זו אינה מתיישבת עם טענת התובע שהוכחה על ידי הנתבעת ולפיה, במהלך החודשים הראשונים של שנת תשס"ט הסכים מנהל בית הספר לפעול בניגוד להחלטת הממונים עליו ולאפשר לתובע לעבוד בבית הספר במשך שלושה ימים בשבוע, היינו בהיקף שנקבע בהסכם שנכרת בין



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

התובע לבין ההורים. אם אכן כך היה, הדעת נותנת שביחס לחודשים אלה שילמו ההורים לתובע את מלוא שכרו. לא למותר לציין כי בסעיף 80 להשלמת הסיכומים שהוגשו על ידי ב"כ התובע נאמר, כי "כתוצאה ממהלכיה של הגב' שלומאי צומצם היקף העסקתו של מר שירן בביה"ס למינימום במהלך החודשים דצמבר-ינואר".

89. אני מוכן להניח כי האמור בתצהירו של התובע משקף את העובדות כהוויתן, היינו כי במהלך כל 4.5 חודשי עבודתו של התובע בשנת תשס"ט שילמו לו ההורים שני-שלישים מהשכר החודשי עליו הוסכם בהסכם השני (19,000 ₪), לפי שני ימי עבודה בשבוע ולא שלושה. התובע חישב ומצא כי ההפסד שנגרם לו במהלך תקופה זו עומד על סכום של 31,665 ₪. ואולם, כיוון שקבעתי כי יש לייחס לתובע 50% מהאחריות לכך שבשנת תשס"ט הנתבעת אישר את העסקתו רק במתכונת הצרה, הרי שיש לחייב את הנתבעת לשאת רק במחצית מההפסד שנגרם לתובע.

90. אני מחליט, אפוא, לפסוק לתובע בגין שנת תשס"ט סכום של 15,832.5 ₪. סכום זה יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מאמצע התקופה (נובמבר 2008) ועד לתשלום בפועל. נכון למועד פסק הדין עומד סכום זה על סך של 19,177 ₪.

91. נזקים עקיפים: לטענת התובע, כתוצאה מכך שנמנעה ממנו האפשרות לעבוד בבית ספר מוריה-ברקאי, והואיל ולא עלה בידו למצוא מקור פרנסה חלופי שווה ערך לעבודה זו, הוא ומשפחתו נקלעו למשבר כלכלי קשה וחמור ביותר, בגינו הוא נאלץ למכור את ביתו בהפסד. לתצהיר אותו הגיש צירף התובע חוזה מכר מיום 14.6.10 על פיו מכרו התובע ורעייתו את ביתם תמורת סכום של 1,400,000 ₪, וכן חוות דעת של השמאי עופר לוינשטיין שהעריך את שווי ביתו של התובע בסכום של 1,650,000 ₪. במסגרת התביעה שהגיש מבקש התובע כי בית המשפט יחייב את הנתבעת לפצות אותו בגובה ההפרש, היינו בסכום של 250,000 ₪.

92. אני מוכן לקבל את טענת התובע בדבר המצב הכלכלי הקשה אליו נקלע, כפי שהדברים פורטו, בין היתר, בסעיף 117 לתצהירו. אני גם מוכן לקבל את טענת התובע כי הוא מכר את ביתו בישוב אפרת ועבר להתגורר בדירת מגורים קטנה בקרית ארבע, כדי שיוכל לסלק את חובותיו לגורמים השונים הנזכרים בתצהירו. אלא שאני סבור כי לא עלה בידו של התובע לשכנע כי הוא מכר את ביתו בהפסד, ובעיקר לא עלה בידו לשכנע שגם אם היה הפסד כזה, הרי שיש להטיל את האחריות לו על הנתבעת.



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09

93. מחוזה המכר עולה, כאמור, כי התובע מכר את ביתו ביום 14.6.10, היינו קרוב לשלוש שנים לאחר המועד בו הוא היה אמור להתחיל לעבוד על פי הסכם ההעסקה הראשון (1.8.07), וקרוב לשנה וחצי לאחר שהורי התלמידים הודיעו לתובע על הפסקת העסקתו (17.1.09). בתצהירו טוען התובע, כי הוא נאלץ למכור את ביתו בשל המצוקה הכלכלית אליה הוא נקלע, ואולם אין הוא מבהיר – וגם השמאי מטעמו אינו עושה זאת – מדוע אותה מצוקה כלכלית גרמה לכך שהוא מכר את ביתו בהפסד.

94. ככל שניתן להבין, גם אם הדברים לא נאמרו בתצהיר במפורש, ההפסד הנטען נגרם בשל כך שהמכר נעשה בנסיבות של "מימוש מהיר". אלא שכפי שציינתי, המצוקה הכלכלית הייתה קיימת וידועה מזה זמן לא מועט, ועל כן לא ברור מדוע לא ניתן היה להיערך למכירת הבית כך שהתובע יוכל לקבל עבורו תמורה מלאה. כך, למשל, התובע לא פירט בתצהירו, כפי שהיה צריך לפרט, מתי העמיד את הבית למכירה, מה היו ההצעות שהתקבלו, האם נעזר בשירותי תיווך ופרסום, וכן הלאה. במצב דברים זה לא עלה בידו של התובע לשכנע בטענתו זו, ועל כן יש לדחותה.

סוף דבר

95. בסופו של יום נותר בית המשפט בתחושה של החמצה. לכל אחד מהצדדים בפרשה – תובע, הורים, ומשרד החינוך – יש את "האמת שלו", ואולם לא ניתן להימנע מהתחושה שניתן היה להתנהל בצורה אחרת, ולמצוא פתרון שיניח את דעת הכל. מהטעמים אותם פירטתי בפסק דיני הגעתי לכלל מסקנה שבגין השנים תשס"ח ותשס"ט יש לפסוק לתובע סכום כולל של 329,150 ₪, כמפורט בסעיפים 86 ו-90 של פסק הדין. בנוסף לכך תשלם הנתבעת לתובע את מלוא הוצאות האגרה ששילם, וכן שכ"ט עו"ד בסכום של 30,000 ₪.

ניתן היום, כ"ח תשרי תשע"ד, 02 אוקטובר 2013, בהעדר הצדדים.

אריה רומנוב, שופט



**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני: כב' השופט אריה רומנוב**

ת"א 3507-09